

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

116

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑԻ
ՀԱՍՍԱՐԱԿԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԾՐԱԳԻՐ

5-6 ԽՈՒՄԲ

А 23759

ԳԵՏՀՐԱՏ—ՈՒՍՄԱՆԿՀՐԱՏՐԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ ★ 1 9 3 3

«Արդար»
արժույթ:

Պատ. խմբագիր՝ Մ Սանթրոսյան
Լեզվ. խմբագիր՝ Ա Առաքաճյան
Տեխ. խմբագիր՝ Կ. Զենյան. Սրբազրիչ՝
Վ. Տերոյան. Պատվեր № 2173. Հրա-
տարակ. № 2769. Գլավիւն № 8333(բ) Տի-
րաթ 1500: Հանձնված և արտադրու-
թյան 23 հոկտեմբերի 1933, Ստորագր-
ված և ապկու 8 նոյեմբերի 1933 Պետ-
հրատի տպարան, Յերեվան:

**ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԳԴՐՈՑԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
Ծ Ր Ա Գ Ի Ր**

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԽՈՒՄԲ

1. ՄԱՐԲՍ ՅԵՎ ԵՆԳԵԼՍ

1. Սոցիալիստական ուսմունքները և բանվորական շարժումը միևեկ Մարքս և Ենգելսը.

Սոցիալիստ ուսուպիստները և նրանց ուսմունքը. տնտեսական ու քաղաքական անհավասարութեան ու դուրսից լինող շահագործման վերլուծութիւնն ու դրա դատաւարութիւնը. այդ շահագործումը վերացնելու համար նրանց առաջադրած միջոցները, — հարուստներին ու շահագործողներին ապացուցել դուրսից լինող շահագործման հարստակարգի կառուցման ու տիրող հարստահարման անարդարութիւնը և նրանց համոզել՝ հրաժարվել հարստահարելուց ու ոգնել կազմակերպելու սոցիալիստական հասարակութիւն: Այդ բոլորի անիրական-ուսուպիստական լինելը և դրա պատճառները: Բանվոր դասակարգի և բանվորական շարժման թուլութիւնը սկզբնական չըջանում:

Բանվորական շարժման հանդէս դալը. այդ շարժման առաջին արտահայտութիւնները. պայքար մեքե-խաների դեմ: Բանվորական շարժման ավելի բարձր աստիճան 19-րդ դարի 30-ական թվականներին. Լիւթի բանվորական ապստամբութիւնները:

Պրոֆմիլութիւններին կազմակերպվելն Անգլիայում 1836 թ. բանվորական առաջին կուսակցութեան՝ Հարախտների կազմակերպումը:

«Արդարադատների միութեան» կազմակերպումը Փարիզում: Բանվոր դասակարգը դեռ չունի իր ուս-

ուենքի ստեղծումը Մարքս-Ենգելսի կողմից: Մարքսն ու Ենգելսը ապացուցեցին ուսուպիստ սոցիալիստների ուսմունքի վոչ գիտական լինելը և ստեղծեցին պրոլետարամունքի ուսմունքը՝ գիտական սոցիալիզմը: Մարքսն ու Ենգելսն ուսումնասիրեցին հասարակության դարգացման որենքները և ցույց տվին այն ուղիներն ու միջոցները, վորով բանվոր դասակարգը կարող է ազատագրվել կապիտալի շղթաներից:

2. Մարքսի մանկական և պատանեկական տարիները.

Մարքսի համառոտ կենսագրությունը. նրա ծննդավայրը ծնողները, ուսման տարիները գիմնազիայում և համալսարանում. նրա հասարակական գործունեությունն այդ տարիներում:

3. Մարքսի հեղափոխական գործունեության սկիզբը.

Գերմանիայի տնտեսական-քաղաքական հետամնադրությունն այդ շրջանում. մանր արհեստավորական-տնայեագործական արտադրության գերակշռությունը, խոշոր արդյունաբերության թույլ զարգացումը:

Հոենոսի շրջանի համեմատաբար առաջավոր լինելը: Բանվորների և արհեստավորների ծանր դրությունը 30-ական թվականներին:

Սիլեզիայի ջուհիների ապստամբությունը 1844 թ. նման ապստամբություններ Գերմանիայի մյուս շրջաններում: Արհեստավորների և բանվորների սակավաթիվությունը: Ազգաբնակչության գերակշռող մասը դյուղացիությունն էր:

Ազնվականությունը (յունկերություն), վորպես տիրող դասակարգ չերկրում: Յերկրում գերազույն իշխանությունը դանիում էր իշխանների և թաղավորների ձեռքին: Գերմանիան կազմված էր փոքր պետություններից (38), վորոնց միջև կապը չափազանց թույլ էր: Նման դրությունը խանգարում էր առևտրի և արդյունաբերության զարգացմանը:

Դժգոհությունն առանձնապես ուժեղ էր Հոենոս-ձլեհոֆալյան արդյունաբերական շրջանում: «Հոենոս-

յան յրազրի» հիմնումը: 1842 թ. Կ. Մարքսը գլխավոր աշխատակից և հետո խմբագիր:

«Հեռնոսյան յրազրի» միջոցով Կ. Մարքսի պայքարը հին կարգերի դեմ: Թերթի փակումը և Մարքսի տեղափոխվելը Փարիզ:

1. Ֆր. Ենգելս. Կ. Մարքսի և Ենգելսի մտերմությանը սկիզբը.

Ենգելսի համառոտ կենսագրությունը. նրա առաջին հոնդիսումը Կ. Մարքսի հետ: Ենգելսն Անգլիայում ծանոթանում և անգլիական բանվորական շարժմանը և աշխարհի կերպով մասնակցում ու ոժանդակում ե դրան:

Բանվոր դասակարգի ծանր դրությունն Անգլիայում: Հեղափոխական բանվորական շարժման ուժեղացումը: Չարտիստական շարժման ծավալումը վորպես անգլիական պրոլետարիատի պայքար բուրժուազիայի դեմ: Չարտիզմը վորպես «առաջին լայն, փակապես մասսայական, քաղաքականապես ձևավորված՝ բանվորական հեղափոխական շարժում»:

Ենգելսի մասնակցությունը և ոժանդակությունը չարտիստական շարժման: «Բանվոր դասակարգի դրությունն Անգլիայում» աշխատությունը:

Կ. Մարքսի և Ենգելսի մտերմությունը նպաստում է նրանց հայացքների միատեսակ լինել բանվոր դասակարգի ազատագրման ուղիների նկատմամբ:

1844 թ. Ենգելսը Փարիզում:

Մարքսը և Ենգելսը միասին մշակում են իրենց ուսմունքը: Նրանց հետագա միատեղ աշխատանքը և հեղափոխական պայքարը:

5. Մարքսը Բրյուսելում.

Մարքսի հեղափոխական աշխատանքը Փարիզում. նրա պայքարը Պրուսիայի դեմ: Վերջինիս առաջարկությունը Մարքսի արտաքսումը Ֆրանսիայից: Մարքսը Բրյուսելում: Հեղափոխական աշխատանքի շարունակությունը: «Ինքնակրթություն բանվորական ընկերություն» կազմակերպումը:

սակցութիւն: 'Հեղափոխութեան պարտութիւնը: Լրա-
դրի դադարեցումը: Մարքսը տեղափոխվում է Փարիզ,
մտքակողմից եւ հարկադրված է լինում անցնել Լոնդոն, ուր
է մնում եւ մինչեւ իր կյանքի վերջը: Ենգելսի մասնակ-
ցութիւնը բարեկադաշին պայքարին:

9. Մարքսը Լոնդոնում.

Մարքսի կրած հալածանքները հաղթած հակահեղա-
փոխութեան կողմից. Մարքսի և նրա զինակիցների դեմ
սլոուսական կառավարութեան կազմակերպված դատա-
կան պրոցեսը:

Հեղափոխութեան պարտութիւնից հետո Մարքսն
ուռումնասիրում է նրա փորձը: Նա շարունակում է պայ-
քարել իր հայացքների համար և բանվոր դասակարգին
նախապատրաստել նոր մարտերի համար: Ծանր նյու-
թական պայմաններում, համարյա կիսաքաղց վիճա-
կում, նա պատրաստում է հրատարակում է իր գլխա-
վոր՝ «Կապիտալ» անունով աշխատութիւնը:

10. Կ. Մարքսի «Կապիտալ»-ը և նրա նշանակութիւնը.

Այս աշխատութեան մեջ Մարքսն ամբողջացած ձևով
տալիս է իր ուսմունքը: Կապիտալիստական հասարա-
կութեան մեջ աշխատավորութեան հարստահարման հիմ-
նական պատճառը մասնավոր սեփականութիւնն է:
Մարքսը մանրամասն կերպով ուռումնասիրում է կապի-
տալիստական հասարակութիւնը և նրա տնտեսական կա-
ռուցվածքը: Նա հայտարարում է կապիտալիստական
հասարակութեան զարգացման որեւնքները, նրա կործան-
ման անխուսափելիութիւնը, կապիտալիստական հասա-
րակութեան փոխարինումը կոմունիստական հասարա-
կութեամբ. բանվոր դասակարգը կապիտալիզմի գերեզ-
մանափորը և նոր հասարակութեան կառուցողն է:

11. Մարքսը I-ին ինտերնացիոնալի կազմակերպողը և առաջնորդ.

1860 թ. բանվորական շարժման նոր վերելք: Մարք-
սին և Ենգելսին այժմ հաջողվում է ստեղծել պրոլետա-
րատի միջազգային կուսակցութիւն՝ «Բանվորների

միջազգային ընկերութիւն», վորը հետագայում սկսեցին անվանել I-ին Ինտերնացիոնալ: Այդ ընկերութեան կազմակերպումը 1864 թ. Լոնդոնում,՝ զարգացած արդյունաբերութիւն և ուժեղ բանվոր դասակարգ ունեցող յերկրում՝ Անգլիայում: I-ին Ինտերնացիոնալի հսկայական նշանակութիւնը բանվոր դասակարգի համար: I-ին Ինտերնացիոնալի կառուցվածքը. նրա գլխավոր խորհուրդը և նրա կազմակերպութիւններն առանձին յերկրներում: Մարքսը գլխավոր խորհրդի անդամ և I-ին Ինտերնացիոնալի իրական ղեկավար: I-ին Ինտերնացիոնալի գործունեութիւնը տարբեր յերկրների բանվորների համախմբման նրանց պայքարի ու փոխադարձ սոցիալական կազմակերպման բնագավառում: Տարբեր յերկրներում բանվորական շարժման զարգացման տարբեր աստիճանները. հետամնաց յերկրների դեռ չզարգացած բանվորական շարժման արտահայտութիւնը I-ին Ինտերնացիոնալի մեջ. (Պրուդոն, Բակունին), Մարքսի և Ենզելսի անհաշտ պայքարը դրանց դեմ:

12. Մարքսը և Փարիզի կոմունան.

1871 թ. Փարիզի կոմունան: Մարքսի ոգնութիւնը յիմունային և նրա աշխատանքներին: Մարքսն ապացուցեց, Վոր կոմունան հանդիսանում է բանվոր դասակարգի կառավարութիւն, նոր հասարակակարգի նախալուրսպիս: Կոմունայի պարտութիւնը: Մարքսի ոգնութիւնը կոմունայի եմիգրանտ անդամներին: Կոմունայի պարտութեան անդրադարձումն I-ին Ինտերնացիոնալի քայքայման արագացման վրա: I-ին Ինտերնացիոնալի կազմալուծումը: I-ին Ինտերնացիոնալի կատարած դերը և պատմական նշանակութիւնը: III-րդ Ինտերնացիոնալը I-ին Ինտերնացիոնալի դործը շարունակողն է:

13. Մարքսի կյանքի վերջին տարիները.

Լարված հեղափոխական աշխատանքը, մշտական նյութական կարիքն ու կյանքի վատ պայմանները քայքայում են Մարքսի առողջութիւնը: Մարքսի մահը 1883 թ. մարտի 14-ին:

14. Ենգելսը Մարքսի գործի շարունակող.

Մարքսի և Ենգելսի 40-ամյա միատեղ աշխատանքն ու պայքարը: Մարքսի մահից հետո Ենգելսը կարգի 'յե բերում ու հրատարակում Մարքսի թողած աշխատությունները: Մարքսի մահից հետո Ենգելսն ե ղեկավարում միջադպյին բանվորական շարժումը, պայքարելով Մարքսի հեղափոխական ուսմունքի ամեն տեսակ աղավաղումների դեմ: Ենգելսի մահը 1895 թ. ոգոստոսի 5-ին:

15. Մարքսը վորպես գիտնական-հեղափոխական.

Մարքսը վորպես մարտիկ հեղափոխականի և գիտնականի տիպար: Ըստ Մարքսի գիտությունը պետք է ծառայի հեղափոխության գործին: Մարքսի անհաշտ պայքարն իր ուսմունքի համար, դրա բոլոր աղավաղումների դեմ: Մարքսը բանվոր դասակարգի իսկական առաջնորդ, կազմակերպիչ և ղեկավար:

16. Ինչպես եր աշխատում Մարքսը.

Մարքսը չափազանց կրթյաժ և զարգացած մարդ եր. նա կարդում եր յեվրոպական բոլոր լեզուներով: Նրա դիտելիքները չափազանց բազմազան եյին. նա զբաղվում եր մաթեմաթիկայով, բնագիտությամբ, փիլիսոփայությամբ, տնտեսագիտությամբ, պատմությամբ, գրականությամբ: Նրա գիտելիքները չատ խոր և հիմնավոր եյին: Նա չափազանց բարեխիղճ եր վերաբերվում դեպի իր հավաքած տեղեկությունները և իր գրած աշխատությունները: Նա վոչ մի ջանք չեր խնայում դրա համար:

17. Մարքսը և յերեխաները.

Մարքսը չատ եր սիրում յերեխաներին: Նա նրանց չըջանում մեծ բավականություն և իսկական հանգիստ եր դտնում: Նրա ընկերական վերաբերմունքը դեպի իր յերեխաները: Մարքսը և աճող սերնդի դաստիարակու-

թյան խնդիրները: Բազմակողմանի պոլիտեխնիկական դատարարակության խնդիրը և դրա իրականացման պայմանները:

18. Մարֆսի, Ենգելսի ուսմունքի նշանակութունը միջազգային բանվորական շարժման համար:

Մարքսը, Ենգելսն ապացուցեցին կապիտալիզմի կործանման և կոմունիստական հասարակության կառուցման անխուսափելիությունը: Նրանք ապացուցեցին օլորենտարական հեղափոխության և սլրոլենտարիատի ղեկատարութեան անհրաժեշտությունը բանվոր դասակարգի պայքարի և հաղթանակի համար:

II ԼԵՆԻՆ

19. Լենինը բարձրացրեց Մարֆս-Ենգելսի դրոշը:

Մարքս և Ենգելսի մահից հետո բանվորական շարժման ղեկավարությունն անցնում և 19-րդ դարի 70-80 թ. տալիսցած սոցիալիստական կուսակցություններին: 1889 թ. II-րդ Ինտերնացիոնալի կազմակերպումը, Մարքսի Ենգելսի մահից հետո ոպորտունիզմի զարգանալը և ուժեղանալը սոցիալիստական կուսակցությունների մեջ: Ոպորտունիզմի զարգացման և ուժեղացման պատճառները: Այլ ոպորտունիստական և ձախ հեղափոխական հոսանքները II-րդ Ինտերնացիոնալի ներսում: Լենինը վորպես ձախ հոսանքի ներկայացուցիչ, նրա պայքարը ոպորտունիստական հոսանքի դեմ: Կապիտալիզմի հետագա զարգացումը, բանվոր դասակարգի շահագործման ուժեղացումը և դաստիարակյին պայքարի հետագա սրումը: II-րդ Ինտերնացիոնալի սնանկացումը և բանվոր դասակարգի շահերին վերջնականապես դալաճանելը: Նոր հեղափոխական կազմակերպության անհրաժեշտությունը: Լենինը և բոլշևիկների կուսակցության կազմակերպումը:

70-80-ական թթ. Ռուսաստանը վորպես տնտեսա-
պես հետամնաց յերկիր: Ճորտատիրական կարգերի
մնացորդները: Գյուղացիների ծանր դրությունը ճորտա-
տիրական կարգերը վերանալուց հետո: Գյուղացիության
չերտավարումը. սրբեւտարիզացիա:

Արդ յունաբերության զարգացումը ճորտատիրու-
թյան վերացումից հետո: Ճորտատիրական կարգերի
մնացորդները և կապիտալիզմի անկաշխանդ զարգացման
արդեյակումը:

Բանվորների չափազանց ծանր դրությունը: Առա-
ջին բանվորական գործադուլները 70-ական թվական-
ներին. այդ գործադուլների տարերային բնույթը: Պրո-
ւետարական հեղափոխության կուսակցության բացակա-
յությունը:

Նարոդնիկական շարժումը, նրանց սխալ տեսակետը
Ռուսաստանում կապիտալիզմի զարգացման ու գյուղա-
ցիության հեղափոխական դերի մասին: Գյուղացիական
համայնքը սոցիալիզմի հիմք: «Ժողովրդի մեջ գնալ»-ը,
գրա անհաջողությունը 1879 թ. նարոդնիկների բաժան-
վելը յերկու մասի: « Народная Воля » « Черный »:
Տեոորի քաղաքականությունը. նարոդնիկական շարժ-
ման անհաջողությունները և դրա պատճառները: 70
թվ. բանվորական առաջին խմբակները. 80 թվ. գոր-
ծադուլների ուժեղանալը: Որեխովո-Չուևի Մորոզովյան
գործադուլը, վորը զեկավարում են բանվորներ Մոլ-
ոնեկո և Վոլիով:

21. Լենինի մանկության և պատանեկության տարիները.

Լենինի համառոտ կենսագրությունը. նրա ծնողնե-
րը. ընտանիքը: Լենինի գիմնադրական տարիները. հե-
ղափոխական տրամադրություններ. նրա յեղորդ. Ալեք-
սանդրի հեղ. գործունեյությունը, մահապատիժը: Լե-
նինը համալսարանում. ուսանողական հուզումներ. Լե-
նինի մասնակցությունը դրանց: Լենինի հեռացումը հա-

մայսարանից և աքսորվելը կուկուլչինո դյուղը: Մարք-
սի-Ենգելսի ուսմունքի ուսումնասիրությունը: Սամա-
րյում մարքսիստական խմբակ կազմակերպելը:

22. Լենինը Պետերբուրգում.

Նրա մասնակցությունը մարքսիստական խմբակի
աշխատանքներին: Շուտով նա դառնում է դրա ղեկա-
վարը: Լենինի նախաձեռնությամբ Պետերբուրգի ձեռ-
նարկություններում կազմակերպվում են մարքսիստա-
կան խմբակներ. նրա աշխատանքն այդ խմբակներում:
Պայքար նարոդնիկների հայացքների դեմ: 1894 թ. նրա
աշխատությունը «Ուլբե»-ի և ժողովրդի բարեկամները և
ինչպե՞ս են նրանք պայքարում ս.-դ. դեմ»:

23. Պետերբուրգի «Բանվոր դասակարգի ազատագրման պայքարի միությունը».

1895 թ. Լենինը կազմակերպում է «Բանվոր դասա-
կարգի ազատագրման պայքարի միությունը»: Այդ
խմբակի աշխատանքները. պայքարը նարոդնիկների և
եկոնոմիստների դեմ:

24. Լենինի ձերբակալվելը, բանտը և աքսորը.

Լենինի հեղափոխական աշխատանքները, ցարական
կառավարության հետապնդումները և նրա ձերբակա-
լումը 1895 թվին: 1897 թվին նա աքսորվում է
Սիբիր: Աքսորից նրա կապը ընկերների հետ:
Աքսորում գրում է «Կապիտալիզմի զարգացումը Ռու-
սաստանում»—.

Լենինն աքսորում լեղած ժամանակ կուսակցության
I-ին համագումարը 1898 թ.: Աքսորում Լենինը նախա-
պատրաստում է «Իսկրա» թերթի հրատարակությունը:

25. «Իսկրա»-ի ժամանակաշրջանը.

«Իսկրա»-ի հրատարակումը 1900 թվ.: «Իսկրա»-ի
պայքարը եկոնոմիստների դեմ. «Իսկրա»-ի և անլեզալ
դրականության տեղափոխումը Ռուստաստան:

Լենինի տեղափոխումը Լոնդոն: 1902 թ. Լենինի «Խնչ աներ» աշխատության հրատարակումը. նրա նշանակությունը հեղափ. կուսակցության և հեղափ. շարժման կազմակերպման համար: Կուսակցության II-րդ համագումարի հրավիրման համար կազմակերպչական կոմիտե կազմակերպելը:

26. Կուսակցության 2-րդ համագումարը: Կուսակցության պառակտումը.

2-րդ համագումարը՝ 1903 թվին կուսակցության բաժանումը յերկու մասի՝ բուլճեիկների և մենչեիկների: Պառակտման պատճառները. Լենինի տեսակետը, թե ով կարող է լինել կուսակցության անդամ: Մենչեիկների տեսակետը: Համագումարից հետո մենչեիկների պայքարը բուլճեիկների դեմ: «Իսկրա» թերթը մենչեիկների որդան ե դառնում. «Вперед» բուլճեիկյան թերթի հրատարակումը: 80—90-ական թ.թ. հեղափոխական շարժումների ուժեղանալը Ռուսաստանում: 1901 թ. Որոստովի գործարանի բանվորների գործադուլը: Գյուղացիական շարժումներն այդ թվերին: Ռուս-Յապոնական պատերազմը և հեղափոխական վերելքի ուժեղացումը:

27. 1905 թ. հեղափոխությունը.

Ռուս-Յապոնական պատերազմը: Ցարական իշխանության սպասելիքները այդ պատերազմից. ցարական բանակի պարտվելը և հեղափոխական ալիքի վերելքը. գործադուլներ Պետերբուրգում, Սորմովում. ընդհանուր գործադուլ Բազմում: 1905 թ. գործադուլը Պետերբուրգի Պուտիլովի գործարանում: Մյուս գործարանների միացումը գործադուլին: Ցարական իշխանությունը կազմակերպում է «Ռուս-գործարանա-Փարբիկային բանվորների ժողովներ» ընկերությունը, վորի նպատակն եր բանվորներին հետ պահել հեղափոխական պայքարից. Գապոն քահանան այդ ընկերության ղեկավարը: Հունվարի 9-ի դեպքերը: Հունվարի 9-ի՝ Կարմիր կերակրի նշանակությունը բանվորների դասակարգային գիտակ-

ցությունը պարզելու համար. հեղափոխական շարժման հետադա ծավալումը: Լենինի և բոլշևիկների աշխատանքը՝ բանվոր դասակարգի հեղափոխական պայքարը գլխավորելու և կազմակերպելու համար: Բոլշևիկների տեսակետը բանվորների և գյուղացիների հեղափոխական իշխանության մասին:

Մենշևիկների տեսակետը. — հեղափոխության գլխավորողը պետք է լինի բուրժուազիան. բանվորությունը պետք է միայն ոգնե բուրժուազիային:

Կուսակցության 2-րդ համագումարի գումարվելը Լոնդոնում

Համագումարի հարցերը (գինված ապստամբություն, ժամանակավոր հեղափոխական կառավարություն, գյուղացիական հարցեր):

1905 գործադուլային շարժման ծավալումը: Հոկտեմբերյան ընդհանուր գործադուլը. խորհուրդների կազմակերպումը Պետերբուրգում և այլ քաղաքներում: Ապստամբություններ բանակում և գյուղացիության մեջ: Յարական իշխանության առհարկի դիմումները: Պետական դումայի հրավիրման հայտարարությունը:

Բոլշևիկների և մենշևիկների միջև հեղափոխության վերաբերվող բոլոր հարցերի նկատմամբ տարաձայնությունների խորացումը:

Բոլշևիկները պատրաստվում են գինված ապստամբության: Դեկտեմբերյան գինված ապստամբությունը: Դրա սլոխությունը, հեղափոխության պարտության սկիզբը: 1905 թվի հեղափոխության պարտության պատճառները: Գյուղացիական շարժումների հետ մնալը և անհրաժեշտ կապի բացակայությունը բանվորական շարժման հետ: Անհրաժեշտ կապի բացակայությունը բանակի հետ: Բանվորական ապստամբությունների վատ նախապայտրաստումը վորոշ վայրերում: Մենշևիկների փաստական ոժանդակությունը ցարական իշխանության և հեղափոխության արդեթակումը: Միջադպային կապիտալի ոգնությունը ցարական իշխանության՝ հեղափոխությունը ճնշելու գործում:

1905 թ. հեղափոխութեան պատմական նշանակութիւնը:

28. Ռեակցիայի և հեղափոխական մար վերելքի շրջանը...

1905 թ. հեղափոխութեան պարտութիւնը և ռեակցիայի ուժեղանալը: Լենինի և բոլշևիկները տեսակետը հեղափոխութեան և նրա պարտութեան վերաբերյալ. — պարտութիւնը ժամանակավոր է, վորից հետո կսկսվի նոր հեղափոխական վերելք, վորի համար պետք է նախապայմանաբար բանվոր դասակարգին: Մենշևիկներին — լիկվիդատորներին տեսակետները. — հեղափոխութիւնը վերջոյցով, պետք է ընդհատակյա կազմակերպութիւնները լիկվիդացիայի յենթարկել: Լենինի և բոլշևիկների պայքարը մենշևիկների, լիկվիդատորների դեմ:

1910 թ. վերջին հեղափոխական ալիքի նոր վերելքը: Գործադուլ Պետերբուրգում և ուրիշ քաղաքներում:

1912 թ. Լենայի դեպքերը: «Պրավդա» թերթի հրատարակումը: «Պրավդա»-ի նշանակութիւնը հեղափոխական շարժումը կազմակերպելու խնդրում: Պրայայի կոնֆերանսը 1912 թվին: Մենշևիկներից վերջնականապես անջատվելը: Ռուսաստանի և արտասահմանի կազմակերպութիւնների կապի ուժեղացումը: Գործադուլային շարժումների ուժեղացումը Ռուսաստանում:

29. Իմպերիալիստական պատերազմ.

Պատերազմի սկզբին Լենինի բանտարկվելն Ավստրիայում: Բանտից ազատվելը: II-րդ Ինտերնացիոնալի առաջնորդների դալմաճանութիւնը բանվոր դասակարգին: Բուրժուական հայրենիքի պաշտպանութիւն: Ռազմական վարկերի քվեարկում: II-րդ Ինտերնացիոնալի առաջնորդները բուրժուական կառավարութեան անդամներ (Ֆրանսիա, Ավստրիա-Բելգիա): Մարքսի հեղափոխական ինտերնացիոնալիստական ավանդներին պաշտպան է մնում սոցիալիստների համեմատաբար սակավաթիվ խմբակ՝ բոլշևիկների առաջնորդ Լենինի գլխավորութեամբ: Նրանց պայքարը իմպերիալիստական պատերազմի և նրա սլաշտպան II-րդ Ինտերնացիոնալի դեմ:

Բոլոր յերկրների հեղափոխական տարրերին ի մի համախմբելու և կապմակերպելու փորձեր: Իմպերիալիստական պատերազմը քաղաքացիականի վերածելու լողունգը և պայքար դրա համար:

30. Ինֆնակալության անկումը (փետրվարյան հեղափոխություն).

Բանվորների և գյուղացիների տնտեսական դրուժյունը հեղափոխության նախորդակին: Բանվորների և գյուղացիության մեջ դժգոհության ուժեղացումը: Պուտիլովի գործարանի գործադուլը փետրվարի 25-ին: Ընդունված գործադուլի սկիզբը: Փետրվարի 27-ը: Ժամանակավոր կառավարության ստեղծումը: Ժամանակավոր կառավարության քաղաքականությունը: Սորհուրդները մենչևիկներին: Լենինը Շվեցարիայից ղեկավարում է հեղափոխությունը («Նամակներ հեռվից»)՝ ցույց տալով հեղափոխության հետագա զարգացման և այն սոցիալիստականի վերածելու անհրաժեշտությունն ու ուղիները: Լենինի վերադարձն արտասահմանից: Լենինի առաջին յեղույթներն ու լողունգները: Նրա ապրիլյան թեզիսները: Այդ թեզիսները կուսակցության հետագա գործունեյության ծրագիր: Բուլչևիկների համառուսական կոնֆերենցիան ապրիլի վերջերին: Բանվորները և զինվորները հետզհետե ազատվում են մենչևիկների ազդեցությունից և անցնում են Բուլչևիկների կողմը: Մենչևիկների բացարձակ անցումը ժամանակավոր կառավարության կողմը, նրանց հակահեղափոխական քաղաքականությունը:

31. Հուլիսյան օրեր: Լենինը կրկին ընդհատակում:

Բանվորները և գյուղացիները հետզհետե յերևո են թեքում ժամանակավոր կառավարությունից և անցնում Բուլչևիկների կողմը: Գյուղացիների առանձին յեղույթները կալվածատերերի դեմ: Ժամանակավոր կառավարության անհաջողությունները Փրոնտում: Հուլիսի 3-ի՝ զինվորների և բանվորների ցույցերը ժամանակավոր կառավարության դեմ: Որվա լողունգները: Ժամանակավոր կառավարությունը ճնշում է բանվորների և զինվորների

Հեղափոխական յեղույթը: Հեղափոխական բանվորների և բուլճեիկների հալածանքը: Լենինը կրկին ընդհատակում: Բուլճեիկները և Լենինը մասսաներին պատրաստում են զինված ապստամբության:

32. Հոկտեմբերյան հեղափոխություն.

Բուլճեիկները Հեղափոխական և լայն բացատրական աշխատանքների հեռանալով աշխատավորական լայն մասսաներն անցնում են նրանց կողմը: Լենինը դնում է իշխանությունը գրավելու խնդիրը: Լենինի տեղափոխվելը Պետերբուրգ՝ ապստամբությունը մոտիկից և ամփիջապես գեկավարելու նպատակով: Բուլճեիկյան Կենտկոմը ապստամբությունը սկսելու կողմնակից: Զինովեի և Կամենևի դեմ լինելը զինված ապստամբության և իշխանությունը գրավելուն: Լենինի պայքարը նրանց դեմ: Ապստամբության գործնական նախապատրաստումը: Դրա համար հատուկ մարմին կազմակերպելը: Հոկտեմբերի 25-ի ապստամբությունը: Իշխանության գրավումը բուլճեիկների կողմից: Խորհուրդների 2-րդ համագումարը: Խորհրդային իշխանության հայտարարումը: Ժողովրդական կոմիտեների խորհուրդի կազմակերպումը՝ Լենինի նախագահությամբ:

33. Խորհրդային իշխանության առաջին փայլը.

Խորհրդային իշխանության առաջին դեկրետները հողի մասին, բանկերի ազդայնացման, բանվորական կոնտրոլի մասին: Հողի մասին դեկրետի առանձնակի նշանակությունը: Հաշտության խնդիրը: Կուսակցության 7-րդ համագումարը 1918 թ. և Բրեստի հաշտութան սլավոնադրի ընդունելը համագումարի կողմից: Խորհրդային իշխանության հերթական խնդիրները հաշտությունից անմիջապես հետո:

34. Քաղաքացիական պատերազմը.

Ռուսական բուրժուազիան ոտարերկրյա բուրժուազիայի հետ կազմակերպում է համառ պայքար խորհրդային իշխանության դեմ: Խ. իշխանության դրույթյան

ծանրանալը. բուրժուազիան և նրա գործակալները կազմակերպում են սաբոտաժ, սպիտակ տերոր բռնկելի առաջնորդների դեմ (Վոյովոդարսկու և Ուրիցկու սպանութիւնը. մահափորձ Լենինի դեմ): Զինված ապստամբութիւններ, յերկրի զանազան մասերում: Դրութիւնը բանակում: Լենինը ղեկավարում և քաղաքացիական պատերազմը և ամրացնում խորհրդ. իշխանութիւնը: 1919 թ. քաղաքացիական պատերազմների յեռուն ժամանակ հրապիրվում և կուսակցութեան 8-րդ համագումարը: Կուսակցութեան նոր ծրագրի ընդունելը այս համագումարում. գյուղացիութեան նկատմամբ լենինյան բանաձեւի ընդունումը համագումարի կողմից: Լենինը շարունակում և պայքարել ոսկորտունիքի դեմ և նախապատրաստում պրոլետարիատի միջազգային ուժերի համախմբումը՝ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի ստեղծումը: 1919 թ. Լենինի նախաձեռնութեամբ բացվում և Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի 1-ին կոնգրեսը: Քաղաքացիական պատերազմների տարիները և Խորհրդային իշխանութեան տնտեսական քաղաքականութիւնը ռազմական կոմունիզմի շրջանում:

1918—21 թ. քաղաքացիական պատերազմների և ռազմական կոմունիզմի շրջան: Այդ-յունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան անկում:

35. Քաղաքացիական պատերազմից դեպի սոցիալիստական շինարարութիւն.

Քաղաքացիական պատերազմների վերջը և ռազմական կոմունիզմից նոր տնտեսական քաղաքականութեան անցնելը. ժող. տնտեսութեան վերականգնման խնդիրը: Ազատ առևտրի թուլլատրումը: Մասնավոր կապիտալի թուլլատրումն առևտրի և մանր արդյունաբերութեան մեջ: Կապիտալիստական տարրերի ժամանակավոր անխուսափելի ուժեղացումը: Կուսակցութեան ծրագիրը և խնդիրը, — պրոլետարիական պետութեան ձեռքին ունենալով ժողովրդական տնտեսութեան իշխող բարձունքները, հետզհետեւ դուրս մղել կապիտալիստական տարրերը ժողովրդական տնտեսութիւնից և ուժեղացնել սոցիա-

լիստաւական սեկտորը: Լենինի ծրագիրը մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցելու և մանր, ցրված գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման մասին:

36. Լենինը յերիտասարդութեան խնդիրների և դպրոցի մասին.

Լենինի ճառը 1920 թ. Կոմյերիտմիութեան 3-րդ համագումարում առաջին հերթին սովորել սոցիալիզմի լայլ շինարարներ դառնալու համար:

Մարքսի և Ենգելսի դաշմարտը պոլիտեխնիկ դաստիարակութեան մասին զարգացվում է Լենինի կողմից: Կոու. ծրագրի մի շարք կետեր, վորոնք վերաբերում են դաստիարակութեան և դպրոցական խնդիրներին, մշակվում են Լենինի կողմից: Կուսակցութեան ծրագիրը դաստիարակութեան, կրթութեան, դպրոցի մասին:

37. Լենինի կյանքի վերջին տարիները.

Յերկարատեւ, լարված, ծանր աշխատանքը քայքայում է Լենինի առողջութիւնը. Լենինի հիվանդութիւնը. Լենինի զեկուցումը 1922 թ. 11-րդ կուս համագումարում: Լենինի հիվանդութեան հետագա զարգացումը: «Ռուս. հեղափոխութեան չորս տարին և միջազգային հեղափոխութեան հեռանկարները»: Լենինի վերջին յետայթը Մոսկւայի խորհրդում: Կյանքի վերջին որերը: Լենինի մահը:

38. Լենինը վորպես հեղափոխական և վորպես մարդ.

Լենինի կյանքի գերագույն նպատակը՝ պայքար բանվոր դասակարգի ազատագրման և սոցիալիզմի հաղթանակի համար: Լենինի պողպատյա կայունութիւնը և բարձր սկզբունքայնութիւնը: Նրա սերտ կապը մասսաների հետ: Լենինը, վորպես հրաշալի կազմակերպիչ: Նրա անսահման նվիրվածութիւնը հեղափոխութեանը: Նրա անսպառ յեռանդը, հանճարեղ միտքը: Նրա հոգատար վերաբերմունքը: Նրա համեստութիւնը:

39. Լենինը վերականգնեց, զարգացրեց ու լրացրեց Մարքս-Ենգելսի ուսմունքը.

Լենինը Մարքսի-Ենգելսի արժանի աշակերտ և փոխարինող: Լենինը մերկացնում է II Խնտերնացիոնալի դավաճանական դեմքը միջազգային բանվորության առաջ: Պայքարելով ամեն տեսակի ոպորտունիստների դեմ՝ Լենինը վերականգնում ու պաշտպանում էր Մարքսի-Ենգելսի հեղափոխական ուսմունքը: Լենինն ապրում և աշխատում է նոր պայմաններում, կապիտալիզմի զարգացման բարձր աստիճանում. նա զարգացնում է Մարքսի ուսմունքը, հատկապես պրոլետարական հեղափոխության, պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին: Լենինը գիտականորեն ապացուցում է, Վոր բանվորների ալատագրման միակ ճանապարհը, դա պրոլետարիատի դիկտատուրան է:

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի ձևը՝ խորհուրդները. բանվորների և գյուղացիների դաշինքի խնդիրը: Պրոլետարիատը դիկտատուրան կարող է իրագործել միայն կոմկուսակցության ղեկավարությամբ: Պրոլետարական կուսակցությունը կարող է ղեկավարել բանվոր դասակարգին և լայն մասսաներին, յերբ նա միասնական է և ունի յերկաթյա դիսցիպլինա: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը հանդիսացավ Մարքսի-Լենինի հեղափոխական ուսմունքի ճշտության սլատմական ըստուգումը:

III. ՍՏԱԼԻՆ

40. Լենինի պատգամները հուսալի ձեռքբերում

Ընկ. Ստալինի յերույթը խորհուրդների համամիութենական 2-րդ համագումարում (1924 թ. հունվարի 26) Լենինի և Լենինի պատգամների մասին. —

1. Բարձր բռնել և մաքուր սլահել կուսակցության անդամի կոչումը:

2. Պահպանել կուսակցության միասնությունը:

3. Պաշտպանել և ամրացնել պրոլետարիատի դիկտատուրան:

4. Բոլոր ուժերով ամրացնել բանվորի և գյուղացու դաշինքը:

6. Համատարիմ մշակ Կոմունիստական ինտերնացիոնալի սկզբունքներին:

46. Ստալինը Լենինի մարտակից և լավագույն աշակերտը:

Ստալինի համառոտ կենսագրությունը: Ստալինի հեղափոխական գործունեությունը 1897 թ. նրա աշխատանքը մարքսիստական խմբակներում և կապը կուսակցության ընդհատակյա կազմակերպության հետ: 1898 թ. Ստալինը ռ.ս.դ. կուսակց. անդամ: Նրա արտաքսումը դպրոցից: 1900-1901 թ. գործադուլները Թիֆլիսում, Ստալինի ընդհատակյա աշխատանքին անցնելը. նրա աշխատանքը Բաթումում. գործադուլներ Ռոստովից և Մանթաշևի գործարաններում՝ Ստալինի ղեկավարությամբ. 1902 թ. քաղաքական ցույցը. Ստալինի ձերբակալվելը և բանտարկվելը. աքսոր արևելյան Սիրիի: Յերկրորդ կուս. համագումարում բոլշևիկների և մենշևիկների միջև ծագած տարաձայնություններից հետո, Ստալինը բոլշևիկների բանակում: Ստալինի մտերմությունը Լենինի հետ՝ նրա աքսորավայրում յեղած ժամանակահատվածից: Ստալինի փախուստն աքսորից դեպի Կովկաս: Ստալինը 1905 թ. հեղափոխության նախորդակին Անդրկովկասում: Ստալինը պատգամավոր համառուսական բոլշևիկյան կոնֆերանսին Տամբեր-Փորսում (Ֆինլանդիա) Ստալինը 1906 և 1907 թ. պատ. դամավոր 4-րդ և 5-րդ համագումարներին: Ստալինի գործունեությունը Բազմում:

Ստալինի ձերբակալումը 1908 թ. և աքսորն, աքսորից փախուստը և նորից կուսակցական աշխատանքը Բազմում:

Ստալինի ձերբակալվելը և աքսորը 1910 թ. փախուստ աքսորից և աշխատանքը Պետերբուրգում: 1912 թ. կրկին ձերբակալություն: Ստալինն արտառհամա-

նում: Պրազայի կոնֆերանսից հետո նա կուսակցութ-
յան Կենտկոմի անդամ (գերանից հետո նա անընդհատ
Կենտկոմի անդամ ե ընտրվում): 1912 թ. վերջին Պե-
տերբուրգում. Ստալինը ղեկավարում ե «Звезда» և
«Правда» որգանները: 1913 թ. իրկին ձերբակալվելը և
աքսորը. աքսորում մինչև փետրվարյան հեղափոխու-
թյուն: 1917 թվից Ստալինը Կենտկոմի քաղբյուրոյի
անդամ:

Ստալինը միշտ Լենինի և կուսակցության հետ ամեն
տեսակ ուղորտունիզմի դեմ տարվող անհաշտ պայքա-
րում: Ստալինի դերը Հոկտեմբերյան ապստամբության
նախապատրաստման ու կազմակերպման գործում. Ստա-
լինը ազդությունների կոմիսարիատի ժողկոմ. միաժա-
նակ ԲԳՏ ժողկոմ մինչև 23 թ.: Ստալինի դերը քաղա-
քացիական պատերազմում: 1922 թ. Կենտկոմի քաղ-
առուդար: Լենինի մահից հետո նա ՀամԿ(բ)Կ և Կոմին-
տերնի անփոփոխ ղեկավար:

42. Ստալինը և Կարմիր բանակը.

Ստալինի դերը քաղաքացիական կռիւների ժամա-
նակ. Ստալինը Յարիցինի ճակատում: Ռազմահեղափո-
խական կոմիտեյի ստեղծումը: Դիսցիպլինայի վերա-
կանգնումը բանակում. արտակարգ հանձնաժողովի
ստեղծումը ռազմահեղափոխական կոմիտեյի կողմից:
Կարմիր Բանակի հաղթանակը Ստալինի ղեկավարու-
թյամբ:

1918 թ. ճգնաժամային դրությունը արևելյան ճա-
կատում. Ստալինի և Ձերժինսկու շնորհիվ 1919 թ.
արևելյան ճակատը հարձակման ե անցնում: 1919 թ.
դարնանը Յուդենիչը Պետերբուրգի մոտ: Յերեք չա-
րաթվա ընթացքում՝ Ստալինի յեռանդուն և հմուտ ղե-
կավարության շնորհիվ Յուդենիչը յետ ե չպրտվում:

1919 թ. աշուն. — Դենիկինի բանակը մոտենում ե
Տուլային. Ստալինը հարավային ճակատում: Առաջնա-
դասման նոր ծրագիր՝ մշակված Ստալինի կողմից. հե-
ծելադորի ստեղծվելը. Կարմիր բանակի հաջողություն-
ները հարավային ճակատում: 1920 թ. Աւստրոսլոյակի դը-

բաւումը Կարմիր հեծելազորի կողմից: Ստալինը ղեկավարում է հարավարևելյան ճակատը լեհական բանակի դեմ:

Ստալինն ամրացնում է Կարմիր բանակի ռազմունակութիւնը քաղաքացիական կռիւներէ ընթացքում և նրա տեխնիկական գինվածութիւնը 1-ին հնգամյակի հաջող կատարման շնորհիւ:

43. Ստալինը և ազգային հարցը.

Յարական Ռուսաստանը— վորպես ժողովրդների բանա: Ազգային ճնշում և չահագործում:

Մայրամասերը (Անդրկովկաս, Թուրքեստան, Ղըրիմ, Սիբիր և այլն) վորպես հումուլթ արտադրողներ՝ կենտրոնական արդյունաբերական Ռուսաստանի համար: Յարական Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը կասեցնելու արդյունաբերական զարգացումը ծայրամասերում: Զանազան ազգութիւնների աշխատավորութեան իրավազրկութիւնը: Մայրենի լեզվի հալածանքը և արդելումը: Ազգութիւններին իրար դեմ լարելը (հըրեյական ջարդեր, հայ-թուրքական կոտորածներ և այլն): Հըրեյանների և մյուս ժողովրդների հալածանքը: Այդ բոլոր հալածանքներն ուղղված էյին միայն աշխատավորութեան դեմ: Վոչ ուս կալվածատերերի և կապիտալիստների իրավունքներն ու արտոնութիւնները:

Ազգային ճգնաժամների, հալածանքների վերանալը հոկտեմբերյան հեղափոխութեան հետևանքով: «Ռուսաստանի ժողովուրդների իրավունքների դեկլարացիան»: Լենինը, Ստալինը և մեր կուսակցութիւնն ազգերի ազատագրման ու իրավահավասարութեան մասին:

Ազգային հարցի ուսումնասիրութեան խնդրում Ստալինը ազգութիւնների կոմիսարիատի առաջին ժողովրդական կոմիսար: Այդ կոմիսարիատի նշանակութիւնը կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան քաղաքականութեան կիրառման և խորհրդային Միութեան ստեղծման խնդրում: Կուս. 10-րդ համագումարի

վորդումն ազգային անհավասարության վերացման, հետամնաց շրջանների ու ժողովուրդների տնտեսական ու կուլտուրական հետամնացությունը վերացնելու մասին:

Ազգային հանրապետությունների ինդուստրացումը: Գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը, կուլտուրական շինարարությունն ազգային հանրապետություններում և շրջաններում:

44 Ստալինը և յերկրի ինդուստրացումը.

Ցարական Ռուսաստանի տնտեսական հետամնացությունը. գերազանցորեն ագրարային յերկիր: Արդյունաբերությունը մեծ մասամբ զտնվում էր արտասահմանյան կապիտալիստների ձեռքին: Շնորհիվ հետամնաց տեխնիկայի Ռուսաստանը կախման մեջ էր ոտարյերկբյա կապիտալիստներից: Իմպերիալիստական և քաղաքացիական պատերազմներն ավելի քայքայեցին Ռուսաստանը: Լենինը մեռավ այն ժամանակ, յերբ մեր յերկիրը դեռ վերականգնում էր իր քայքայված ժողովրդական տնտեսությունը: Յերկրի տնտեսության վերականգնումը 1926 թ: Ստալինը և յերկրի ինդուստրացման ու սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները: Սոցիալիստական վերակառուցման 1-ին հնգամյա պլանը 1928 թ.:

Առաջին հնգամյակի խնդիրները.—մեր յերկիրը տեխնիկապես հետամնաց յերկրից դարձնել առաջավոր տեխնիկայի յերկիր, հետամնաց ագրարային յերկրից դարձնել ինդուստրիալ յերկիր. մանր ցրված գյուղատնտեսությունը վերածել խոշոր կոլեկտիվ սոցիալիստական դյուղատնտեսության և այդպիսով ապահովել սոցիալիզմի հաղթանակը վոչ միայն քաղաքում, այլ և դյուղում՝ դյուղատնտեսության մեջ:

Առաջին հնգամյակի արդյունքները՝ իր առաջ դբրված հիմնական խնդիրների կատարումը: Մեր յերկրի տեխնիկական վերազինումը: Արտադրության միջոցների, հաստոցներ և մեքենաներ արտադրող հսկաների

կառուցում, տրակտորային և ավտոմոբիլային արդյունաբերութեան զարգացում: Գյուղատնտեսական մեքենաշինարարութեան զարգացում: Ավիացոն արդյունաբերութիւն: Ելեկտրոֆիկացիա և ելեկտրո արդյունաբերութիւն: Նավթի արդյունաբերութիւն: Ածուխի և սև մետաղի արդյունաբերութիւն: Թեթև արդյունաբերութեան աճը: Բանվորների ու աշխատավորութեան նյութական կուլտուրական մակարդակի աճը:

Յերկրորդ հնգամյակի հիմնական խնդիրները. ան դասակարգ սոցիալիստական հասարակարգի կառուցումը: Յերկրորդ հնգամյակի առաջին տարվա խնդիրները. արտադրութեան յուրացումը. աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացումը, արտադրանքի վորակի բարձրացումը:

Յերկրի սոցիալիստական վերակառուցումը՝ դասակարգային սրված պայքարի պայմաններում: Կապիտալիստական տարրերի ձգտումների արձագանքները մեր կուսակցութեան շարքերում. աջ և «ձախ» ուղորտունիւթները. հակահեղափոխական տրոցկիզմը: Ընկ. Ստալինի ղեկավարութեամբ կուսակցութեան պայքարը դրանց դեմ:

45. Ստալինը և գյուղատնտեսութեան կոլեկտիվացումը.

Սոցիալիզմ կառուցելու համար գյուղատնտեսութեան վերակառուցման անհրաժեշտութիւնը: Խոշոր սոցիալիստական արդյունաբերութեան և մանր սեփականատիրական գյուղատնտեսութեան միատեղ յերկարատե գոյութեան անհնարինութիւնը: Կուսակցութեան ճիշտ քաղաքականութիւնը գյուղացիութեան հանդեպ, ինդուստրացման հաջողութիւնները, կուսակցութեան անհաշտ պայքարը կոլլակների դեմ նախապատրաստեցին աշխատավոր գյուղացիութեան դարձը դեպի սոցիալիզմ. Բանվոր դասակարգի և կուսակցութեան ոգնու-

Թյունը գյուղին՝ վերջինս վերակառուցելու գործում։
Կոլեկտիվ տնտեսության հիմնական ձևը ներկա ետա-
պում՝ գյուղատնտեսական արտելը։ Գյուղատնտեսական
արտելում կոլտնտեսականի ոժանդակ անհատական
տնտեսությունը։ Գյուղատնտեսության սոցիալիստական
վերակառուցումը տեղի յե ունենում դասակարգային ան-
հաշտ սոցիալարի պայմաններում։

Հեղափոխական տրոցկիստների տեսակետը գյու-
ղացիության նկատմամբ.— գյուղացիությունն անըն-
դունակ է մասնակցելու սոցիալիստական շինարարու-
թյան։ Տրոցկիստները դեմ են կուլակության, վորպես
դասակարգի վերացման։ Կուսակցությունը Ստալինի
առաջնորդությամբ, ջախջախեց տրոցկիստներին և պա-
քարում է տրոցկիստական բոլոր միացորդների դեմ։
Այլ ոպորտունիստների տեսակետը կոլեկտիվացման մա-
սին. կոլեկտիվ և խորհրդային տնտեսությունները պար-
զացնելու փոխարեն զարգացնել անհատական տնտեսու-
թյունները։ Թույլ տալ կուլակին զարգանալու, ընդու-
նել նրան կոլխոզի մեջ։

«Ձախ»-երը և նրանց քաղաքականությունը կոլեկ-
տիվացման խնդրում։ «Ձախ» վարչարարություն, Կո-
լեկտիվացման արտելային ձևից թուջել կոմունային։
Գյուղացիների վողջ տնտեսության համայնացման ա-
ռաջարկ. ընկ. Ստալինի և կոմկուսակցության անհաշտ
սոցիալարի թե՛ աջ և թե՛ «ձախ» ոպորտունիստների
դեմ։

Կոլտնտ շինարարության ասպարիզում կոլտնտային
կարգերի հաղթանակ։ Կոլեկտիվ տնտեսությունը դարձել
է սոց. շինարարության ամուր հենարան։ Կոլտնտ չարժ-
մանն առաջ դրվող նոր խնդիրները. կոլտնտեսություն-
ները դարձնել բոլշևիկյան, կոլտնտեսականներին՝ ու-
նեվոր. այդ խնդիրների զգալի չափով լուծումը 1933 թ.
ընթացքում։ Կոլտնտեսությունների հաջողությունները
1933 թ. դրա սլաուծառները։

Դասակարգային սոցիալարի նոր ձևերը կոլեկտիվ
շինարարության մեջ։ Ստալինի նախաձեռնությամբ
ՄՏԿ և խորհրդային տնտեսություններում քաղ-բաժիններ
ըս-տեղծելը. դրա նշանակությունը և արդյունքները։

Աշխատավորութեանն ավելի հեշտ շահագործելու համար ցարական իշխանութիւնը նրան պահում եր տգիտութեան ու խաբարի մեջ: Ամեն մի 100 բնակիչին 77 անդրադետ եր ընկնում: Դպրոցների վրա ծախսվում ե-յին ջնջին կոպեկներ:

Անգրագիտութեան վերացման քաղաքական նշանա-նակութեան մասին: Կոմ. կուս. Ստալինի գլխավորու-թեամբ պայքարում ե անգրագիտութեան և անկուլտու-րականութեան դեմ: Տասնհինգ տարվա ընթացքում մեզ մոտ անգրագիտութիւնը հիմնականում վերացված ե: 10-րդ համադ. վորոշումները պարտադիր ուսման մա-սին: Կուսակցութեան 1931 թ. սեպտեմբերյան վորո-շումը 7-ամյա կրթութեան մասին: Կուսակցութեան՝ 1932 թ. ոգոստոսի 25-ի վորոշ. 8-րդ խմբի վերաբեր-յալ, վորպես 10-ամյա պոլիտեխնիկ դպրոց ստեղծելու սուղին քայլ: Մեր հաջողութիւնները պարտուսի բնա-դավառում և սեպտեմբերի 5-ի ու ոգոստոսի 25-ի վորո-շումները և դպրոցի արմատական թերութեան վերաց-ման ու վորակի բարձրացման խնդիրները:

Սոցիալիստական ինդուստրիայի և գյուղատնտե-սութեան համար նոր կադրեր ստեղծելու խնդիրը. բարձրագույն դպրոցների ցանցի լայնացում և պրոլե-տարական ու կոլխոզային յերիտասարդութեան ընդ-դրկումը: Կուսակցութեան և խորհրդային իշխանու-թեան ձեռնարկումները կադրերի պատրաստման գոր-ծում:

Մեր յերկրի աշխատավորութեան կուլտուրական հսկայական աճը:

Սորհրդային իշխանութեան հրատարակած գրքերի քանակն ավելի յե, քան Անգլիայինը, Գերմանիայինը, և Ամերիկայինը միասին վերցրած. թերթերի քանակը 12 անգամ ավելի յե ցարական իշխանութեան որով յեղած թերթերի քանակից: Գրադարանների, ընթերցարաննե-րի, տկումբների թվի աճումը: Հետամնաց խաբար յեր-կիրը դառնում ե առաջավոր կուլտուրական յերկիր:

Կոմկուսակցութեանը Ստալինի ղեկավարութեամբ
պայքարում ե իրագործելու Մարքս Լենինյան պատ-
գամները: Լենինը մեզ սովորեցնում եր, վոր պրոլետա-
րիատի դիկտատուրայի ամբողջութեանը կապված ե բան-
վոր դասակարգի և աշխատավոր դյուղացիութեան դա-
շինքի հետ: Բարձր պահելով կուս. անդամի կոչումը և
կուս. շարքերի միասնութեանը, կուսակցութեանն ան-
շեղորեն իրագործել ե Լենինի պատգամները:

Լենինի մահվանից հետո, կուս. ղեկավարութեանն
ստանձնել ե Լենինի լավագույն աշակերտ և զինակից
Ստալինը: Ստալինը Լենինի հետ միասին աշխատել և
պայքարել ե կուս. համար: Ստալինի դերը, վորպես
լավագույն կազմակերպիչի և կուս. շինարարի, հայտ-
նի յե դեռ այն ժամանակվանից, յերբ Լենինի ղեկավա-
րութեամբ դրվում եյին կուս. առաջին հիմնաքարերը և
կազմակերպվում առաջին խմբակները: Ցարական կա-
ռավարութեան դաժան պայմաններում Ստալինը անո-
ղոք պայքար եր մղում կուսակցութեան շարքերի ամ-
րացման և հեղափոխական պրոֆեսիոնալ կադրերի ըս-
տեղծման համար: «Ձախերի» և աջերի փորձերը՝ խախ-
տել կուսակցութեան միասնութեանը և նրա յերկաթե
կարգապահութեանը, վորոնց մերկացումը և ջախջա-
խումը կատարեց կուսակցութեանն Ստալինի անմիջա-
կան ղեկավարութեամբ: Սոցիալիզմի կառուցման առ-
պարեզում կուսակցութեան ունեցած հսկայական հաջո-
ղութեաններն իրականում ապացուցում ե Լենինյան ուս-
մունքի ճիշտ լինելը և նրա ճիշտ իրագործումը Ստալինի
ղեկավարութեամբ: Կուսակցութեան հաջողութեաններն
ամբողջ աշխարհում՝ մոբիլիզացիայի յենթարկել կոմ.
կուս. ուժերը, պրոլետարական հեղափոխութեան հա-
մար, բանվոր դասակարգի դիկտատուրան՝ հաստատելու
գործում: Ստալինը համաշխարհային պրոլետարիատի
առաջնորդն ե, վորքան նա սիրվում ե պրոլետարիատի
կողմից, այնքան ատվում ե բուրժուազիայի և հակահե-
ղափոխութեան կողմից:

Կոմիտեներն ծրագրի մշակումը և նրա իրագործումը կատարվում են ընկ. Ստալինի ղեկավարութեամբ: Կոմիտեներն համաշխարհային հեղափոխութեան շտաբն են, Ստալինը համաշխարհային հեղափոխութեան առաջնորդը:

Վ Ե Ց Ե Ր Ո Ր Դ Խ Ո Ւ Մ Բ

Ա. ՅԵՐԿՈՒ ԱՇԽԱՐՀ - ՅԵՐԿՈՒ ՍԻՍԵՄ

1. ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

1. Արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականությունը կապիտալիզմի հիմքն է:

Կապիտալիզմի սխտեմի հիմքը, արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականությունն է: Կապիտալիստական տնտեսությունը տարերային տնտեսություն է: Կապիտալիզմի պայմաններում ապրանք է հանդիսանում նաև բանվորական ուժը: Բանվորը կապիտալիստական սխտեմում հանդիսանում է վարձու ստրուկ, վորն իր աշխատանքով ստեղծում է հասարակութեան վողջ հարստությունը:

2. Շահագործումը բուրժուազիայի հգորութեան աղբյուրն է.

Արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականությունը կապիտալիստների շահույթի հիմքն է: Հավելյալ արժեք, վորպես բանվորների աշխատանքի չվարձատված մաս, վորը յուրացվում է կապիտալիստի կողմից և հանդիսանում է կապիտալիստական շահագործման աղբյուր:

3. Բուրժուազիան և պրոլետարիատը կապիտալիստական հասարակութեան հիմնական դասակարգերն են:

Ինչ է դասակարգը. Լենինի սահմանումը: Կապիտալիստական հասարակութեան յերկու հիմնական դասակարգերը՝ կապիտալիստներ և բանվորներ: Կապիտալիստները— արտադրութեան միջոցների տեր, իշխող, շահագործող դասակարգ, բանվորները,— ար-

տադրութեան միջոցներէց զուրկ — չահագործող դասակարգ:

4. Կապիտալիստական հասարակութեան հիմնական հակասութիւնը:

Կապիտալիստական հասարակութեան հիմնական հակասութիւնը, — արտադրութեան հասարակական բնույթը և արտադրանքի յուրացման մասնավոր բնութիւնը:

5. Մրցութիւն և արտադրութեան անարխիա:

Հիմնական հակասութիւններէց բղխող մյուս հակասութիւնները: Կապիտալիստներէ միջև յեղած մրցութիւնը: Արտադրութեան միջոցներէ մասնավոր սեփականութեան և մրցութեան արդիւնքը, — արտադրութեան անծրագրային անարխիկ բնույթը:

6. Կապիտալիզմի պայմաններում մի բնվեռում հարստութեան կուտակումը, մյուսում՝ աղքատութիւնը:

Բանվորներէ ավելի ու ավելի ուժեղ չահագործում: Տեխնիկայի կատարելագործում, արտադրութեան կապիտալիստական ռացիոնալիզացիա և գործազրկութեան յերկարացում: Այս բոլորի արդիւնքը, — մի ծայրում աճում, աշխատավարձի իջեցում, բանվորական որվա հարստութեան կուտակում, մյուս ծայրում՝ բանվորութեան ու աշխատավորութեան աղքատութեան ու թշուառութեան խորացում: Դասակարգային հակասութիւնների սրում:

7. ձգնաժամերի անխուսափելիութիւնը կապիտալիզմի պայմաններում: Անարխիկ արտադրութիւն, տարանջների գերարտադրութիւն, ճգնաժամեր: Մի կողմից տարանջներով լի պահեստներ, մյուս կողմից քաղցած ու մերկ մասսաներ, վորոնք գնելու հնարավորութիւն չունեն: Արտադրութեան կրճատում, գործարանների փակում, բանվորների կրճատում: Այդպիսի ճգնաժամերի կրկնութիւնը կապիտալիստական յերկրներում մոտավորապէս 12, 10, 8 տարին մեկ անգամ: Կապիտա-

լիստական ճգնաժամերը վորպես արտահայտություն
կապիտալիզմի հիմնական հակասության՝ արտադրու-
թյան հասարակական բնույթի և մասնավոր յուրացման:

II. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԸ ՎՈՐՊԵՍ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

8. Արտադրության համակենտրոնացումը և կենտ-
րոնացումը: Մոնոպոլիաներ:

Կապիտալիստների միությունները սինդիկատնե-
րում, տրեստներում: Առանձին կապիտալիստների ազատ
մրցության փոխարինումը մոնոպոլիաներով, վորոնք
սակայն չեն վերացնում մրցությունը: Մոնոպոլիաների
գերիշխանության շրջանը Լենինն անվանել է իմպերիա-
լիզմի շրջան:

9. Բանկեր ֆինանսական կապիտալ: Բանկերը վոր-
պես միջնորդներ առանձին կապիտալիստների միջև:
Բանկերի խոշոր դերն իմպերիալիզմի շրջանում:

խոշոր բանկերը հետզհետե դառնում են արդյունա-
բերական ձեռնարկությունների տերերը: Բանկային և
արդյունաբերական կապիտալների միաձուլումը՝ Ֆի-
նանսական կապիտալ: Իմպերիալիզմը Ֆինանսական կա-
պիտալի գերիշխանության դարձրջանն է:

10. Կապիտալի արտահանումն. ալիելի հետամնաց
յերկրները՝ գաղութները և կիսագաղութները՝ ալիելի
մեծ շահույթ ստանալու համար: Կապիտալի արտահա-
նումն իմպերիալիզմի կարևոր հատկանիշներից է:

11. Աշխարհի բաժանումը և պայքար նրա վերաբա-
ժանման համար: 20-րդ դարի սկզբներին վորջ աշխարհն
արդեն բաժանված էր խոշոր կապիտալիստական յերկր-
ների միջև: Գաղութների հետադա գրավումը հնարավոր
է միայն արդեն բաժանված աշխարհի վերաբաժանման
միջոցով: Իմպերիալիստական յերկրների միջև այդ վե-
րաբաժանման համար մղվող պայքարի անխուսափելիու-
թյունը: 1914-18 թ. իմպերիալիստական պատերազմը
վորպես հետևանք այդ պայքարի:

12. Իմպերիալիզմը, վորպես «նիսվոդ», «մեռնոդ»
կապիտալիզմ, վորպես սոցիալիստական հեղափոխու-

թյա՛ն նախորդակ: Կապիտալիզմի ներխուժը և քայքայումը: Մոնոպոլիան վորպես տեխնիկայի հետագա զարգացման արգելակ: Կապիտալիստների կտրվելը արտադրութ՛յան ղեկավարութ՛յունից. «Ռանտյեններ»: Ֆինանսական կապիտալի զարգացում և պարազիտական պետութ՛յուններ: Կապիտալիզմը, վորպես արգելակ հասարակութ՛յան հետագա զարգացման: Նրա կործանման և ուրիշ հասարակարգով փոխարինվելու անխուսափելիութ՛յունն ու անհրաժեշտութ՛յունը: Կապիտալիզմը կարող ե կործանել բանվոր դասակարգը՝ պրոլետարական հեղափոխութ՛յան միջոցով:

III. ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍԻՍՏԵՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՃԳՆԱԺԱՄԸ ՅԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԸ.

13. Կապիտալիզմի ընդհանուր նգնաժամը: 1914-18 թ. իմպերիալիստական պատերազմը ցնցեց համաշխարհային կապիտալիզմի վողջ սխտեմը և սկիզբ դրեց վողջ կապիտալիստական սխտեմի ընդհանուր ճգնաժամին: Պրոլետարական հեղափոխութ՛յան հաղթանակը խՍՀՄ-ում և յերկրաշնդի բաժանումը յերկու աշխարհի-յերկու սխտեմի: Հեղափոխական ազատագրական շարժումների ուժեղացումը զաղուլթներում: Արտադրութ՛յան կրճատում և գործազրկութ՛յան աճումը կապիտալիստական յերկրներում: Բանվոր դասակարգի դրուլթյան վատթարացման խորացում: Դասակարգային պայքարի սրում: Պրոլետարական հեղափոխութ՛յան անխուսափելիութ՛յուն:

14. Ժամանակակից համաշխարհային տնտեսական նգնաժամ՝ կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի հիման վրա: Ճգնաժամի սկիզբը 1929 թ. և բոլոր կապիտալիստական յերկրների ընդգրկումը: Հսկայական քանակութ՛յամբ ապրանքների կուտակում, արտադրութ՛յան կրճատում, ձեռնարկութ՛յունների փակում:

15. Դործազրկութ՛յուն: Ճգնաժամի հետևանքով գործազրկութ՛յան ուժեղ աճում կապիտալիստական յերկրներում (կապիտալիստական յերկրներում կա մոտ 50 միլ. գործազուրկ, ընտանիքի անդամների հետ միա-

սին մոտ 200 միլ.) : Մի կողմից հսկայական քանակությամբ կուտակված ապրանքներ, մյուս կողմից միլիոնավոր քաղցածներ :

16. Միլիոնավոր գյուղացիների փայփայումը : Բանվորների գործազրկության ու աղքատության զուգընթաց՝ աշխատավոր գյուղացիության աղքատացումը : Արդյունաբերական ճգնաժամի և գործազրկության հետևանքով գյուղատնտեսական մթերքների գների աճում : Բատրակների և գյուղատնտեսական բանվորների շահագործման ուժեղացում : Մանր ֆերմերների և գյուղացիների քայքայում և պառուկերի զացիա : Գաղութային յերկրներում գյուղացիության ավելի ծանր վիճակը և մասսայական մահացումը :

17. Կապիտալիստները վաճառեցին ու ապրանքներն այն ժամանակ, յերբ միլիոնավոր բանվորներ ու գյուղացիներ քաղցից մեռնում են : Ապրանքների վոչնչացում՝ զները բարձրացնելու նպատակով :

IV. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՇԽԱՐՀ

18. Խորհրդային տնտեսության առավելությունները կապիտալիստականի հանդեպ :

Խորհրդային տնտեսության հատկանիշները. 1) կապիտալիստների փոխարեն իշխանությունը բանվոր դասակարգի ձեռքին, 2) արտադրության միջոցները բանվորների և աշխատավոր գյուղացիության ձեռքին, 3) արտադրության զարգացումը յենթարկված է վոչ թե մրցակցության ու կապիտալիստական շահույթի սկզբունքին, այլ պլանային ղեկավարման և աշխատավոր մասսաների բարեկեցության բարձրացման սկզբունքին, 4) ժողովրդական յեկամուտի բաշխումը՝ աշխատավորության բարեկեցության բարձրացման և սոցիալիստական արտադրության ընդլայնման շահերից յեղնելով, 5) դերաբուրժուական, ճգնաժամի և գործազրկության բացառումը մեզ մոտ.) յերկրի տերը հանդիսանում է բանվոր դասակարգը, վորն աշխատում է վոչ թե կապիտալիստների, այլ իր սեփական դասակարգի համար :

Տնտեսութեան կապիտալիստական սխտեմի հատկանիշները. 1) իշխանութիւնը կապիտալիստների ձեռքին, 2) արտադրութեան դարգացումը յենթարկված և շահույթ ստանալու սկզբունքին, 3) արտադրութեան միջոցները շահագործողների ձեռքին, 4) նույն սկզբունքին և յենթարկված ժողովրդական յեկամուտի բաշխումը, 5) կապիտալիստական ճգնաժամեր, 6) բանվոր դասակարգը վորպես շահագործվող դասակարգ:

19. Նրանց մօտ գործարանները կանգ են առել, մեզ մօտ ստեղծվում են նոր գիգանտ գործարաններ: Կապիտալիստական յերկրների չտեսնված ճգնաժամը. մեր սոցիալիստական տնտեսութեան աննախընթաց վերելքը: Հնգամյակի կատարումը 4 տարում: Մեր խոշոր նվաճումներն արդյունաբերութեան բնագավառում (սև մետաղաձուլում, տրակտորային, ավտոմոբիլային արդյունաբերութիւն, գյուղատնտեսական մեքենաշինութիւն, էլեքտրիֆիկացիա, նավթային, քարածխային արդյունաբերութիւն և այլն, թեթև արդյունաբերութիւն): Այս բոլորի հետևանքով կապիտալիստական տարրերի վերջնական դուրս մղումն արդյունաբերութիւնից: Մեր յերկիրը ագրարային յերկրից դարձել է ինդուստրիալ:

20. Նոր՝ կոլտնտեսական կարգերի հաղթանակը. Կապիտալիստական յերկրների գյուղատնտեսական ճգնաժամը: Մեզ մօտ սոցիալիստական գյուղատնտեսութեան բուռն աճը: Գլխավոր գյուղատնտեսական շրջաններում գյուղատնտեսութեան կոլեկտիվացումը հիմնականում ավարտված: Գյուղացիութեան 60 0/0-ից ավելին և ցանքսերի տարածութեան 80 0/0 կոլեկտիվացած: Գյուղատնտեսութեան զինվածութիւնը տրակտորներով, կոմբայններով և այլ գյուղատնտես. մեքենաներով: ՄՏԿ: Համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլութեան, վորպես դասակարգի, վերացումը, կոլտնտեսութիւնը սոց. շինարարութեան ամուր հենարան: ԽՍՀՄ մանր գյուղացիական տնտեսութեան յերկրից դարձել և աշխարհի ամենախոշոր գյուղատնտեսութեան յերկիրը: Խոշոր գյուղատնտեսութեան առավելութիւն-

ները կապիտալիստականի և մանր սեփականատիրականի հանդեպ:

21. ԽՍՀՄ-ի աշխատավորութեան նյութական-կեն-
ցադային դրութեան բարելավումը. Գործադրկութեան
վերացումը: 7 ժամ յա (վորոշ արտադրութեաններում 6).
բանվորական որ: Աշխատավարձի բարձրացում: Սոցիա-
լական ապահովագրութեան, աշխատանքի պաշտպանու-
թեան, կանանց և անչափահասների աշխատանքի հատուկ
պաշտպանութեան: Գյուղացիութեան դրութեան բարե-
լավում. չահագործման վերացումը գյուղում. բոլոր
կոլտնտեսականներին ունեւոր դարձնելու խնդիրը: Բնա-
կարանային շինարարութեան: Առողջապահութեան,
կուլտուրական շինարարութեան:

V. ՄԵՆՔ ՅԵՎ ՆՐԱՆՔ

22. Յերկու հանրագումար: Նրանց մոտ տնտեսական
ճգնաժամ, մեզ մոտ տնտեսական վերելք: Նրանց մոտ
աշխատավորների նյութական դրութեան վատթարա-
ցում, աշխատավարձի իջեցում, գործադրկութեան, մեզ
մոտ նյութական դրութեան բարելավում, աշխատավար-
ձի բարձրացում, գործադրկութեան վերացում: Նրանց
մոտ գործադուլների աճ և միլիոնավոր բանվորական
որերի կորուստ, մեզ մոտ գործադուլների բացակայու-
թեան, աշխատանքային խանդավառութեան վերելք:
Նրանց մոտ ներքին դրութեան սրում, մեզ մոտ ներքին
դրութեան ամրացում: Նրանց մոտ ազգային հարցի
սրում, մեզ մոտ բոլոր ազգութեանների յեղբայրական
դաշինքի ամրացում և կուռ համախմբում Խորհրդային
իշխանութեան ու սոցիալիզմի կառուցման շուրջը: Այս
բոլորի պատճառը յերկու տնտեսական սիստեմների տար-
բերութեանն է, կապիտալիստական սիստեմի սնանկա-
ցումը, խորհրդային սիստեմի առավելութեանները:

23. Կապիտալիստների վորոնած յիւր նգնաժամից.
Յելքի վորոնում ի հաշիվ բանվորների և գյուղացիների:
Բանվոր դասակարգի նյութական դրութեան ավելի վատ-
թարացում: Այս միջոցի սնանկութեանը: Նոր դադուլ-

ներ զավթելու և նոր իմպերիալիստական պատերազմի վտանգը: Կապիտալիստական յերկրների սպառազինումները և պատերազմի նախապատրաստումը: Պատերազմի նախապատրաստում ամենից առաջ ԽՍՀՄ-ի դեմ: Իմպերիալիստների պրովոկացիոն փորձերը ԽՍՀՄ-ը պատերազմի մեջ քաշելու: Ինտերվենցիայի վտանգը: Մեր խաղաղասիրական քաղաքականությունը և միաժամանակ յերկրի պաշտպանության ամրացումը:

24. Ֆաշիզմ և սոցիալ-ֆաշիզմ: Ճգնաժամից դուրս գալու փորձերը և կապիտալիստական պետությունների ֆաշիզացիան. կապիտալի բացահայտ դիկտատուրան. բացահայտ բռնության տեռորը բանվորների և աշխատավորների նկատմամբ: Ֆաշիստների դեմագոգիկ, խաբերայական քաղաքականությունը: Ֆաշիզմի ամրացումը վորպես ապացույց հակասությունների ու դասակարգային պայքարի ուժեղացման ու սրման: Սոցիալ ֆաշիզմը բուրժուազիայի գլխավոր սոցիալական կարգերը պահպանելու համար: Կապիտալիզմի խաղաղ ներածման տեսությունը սոցիալիզմի: Սոցիալ ֆաշիստների միաձուլումը բուրժուական կառավարությունների ապարատի հետ: Սոցիալ-ֆաշիստները կողմնակից ԽՍՀՄ-ի ինտերվենցիային: Սոցիալ ֆաշիստները բանվոր դասակարգի և կոմունիստական կուսակցության գլխավոր թշնամի:

25. Վոդջ աշխարհի պրոլետարիատի պայքարը ճգնաժամի հեղափոխական յեղբի համար: Հեղափոխական շարժման վերելքը և սրոլետարիատի հեղափոխական պայքարի ծավալումը կոմունիստական կուսակցությունների ղեկավարությամբ (Չինաստան, Իսպանիա, Գերմանիա, ՀԱՄՆ և ուրիշ): Բանվորական շարժման հետ միասին գյուղացիների հեղափոխական շարժման ուժեղացում:

Մի շարք յերկրներում սրոլետարական հեղափոխությունը մոտազու խնդիր է: Վոդջ աշխարհի աշխատավորության համալիրանքը ԽՍՀՄ-ի կողմը: ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շինարարության հաջողությունների նշանա-

կուլթյունը միջազգային հեղափոխական շարժման համար:

ՈՍՀՄ-ի պաշտպանության և Կարմիր բանակի ամբողջման խնդիրը:

Բ. ՄԵՐ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԿՈՄՈՒՆԻՋՄՆ Ե

VI. ԻՆՉ ԲԱՆ Ե ԿՈՄՈՒՆԻՋՄԸ

26. Հասարակություն՝ առանց մասնավոր սեփականությունից, առանց դասակարգերի, առանց շահագործման: Կոմունիստական հասարակության մեջ կվերանան արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականությունը, հասարակության բաժանումը՝ դասակարգերի, մարդու շահագործումը մարդու կողմից. կվերանան կապիտալիստ. հասարակության հակասությունները, արտադրության անարխիան, ճգնաժամերը: Պետության մահացում: Տեխնիկայի աննախընթաց զարգացում, դիտությունների դարգացում: Արտադրության պլանային կազմակերպում:

27. Կոմունիստական հասարակության կուլտուրան: Աշխատանքի արտադրողականության աննախընթաց բարձրացումը կոմունիստական հասարակության մեջ: Աշխատանքը վորպես ազատ ստեղծագործական գործունեություն պահանջ: Մարդկանց բազմակողմանի, պոլիտեխնիկ դարգացում. մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքի միջև անջրպետի վերացում: Գիտության և կուլտուրայի չտեսնված զարգացում: Շահագործման հասարակությունից բոլորող հանցագործությունների վերացում: Քաղաքի և գյուղի միջև անջրպետի վերացում:

28. Զուրաբանչյուրից ըստ ընդունակության, յուրաբանչյուրին ըստ պահանջի: Կոմունիստական հասարակության վոչ ապրանքային բնույթը: Մթերքների բաշխումն ըստ յուրաքանչյուրի պահանջի. դրա հնարավորությունը. տեխնիկայի և աշխատանքի արտադրողականության չտեսնված զարգացումը, բոլորի պահանջները լրիվ բավարարելու հնարավորությունը:

29. Կոմունիզմի տոռքին աստիճանը, — դա սոցիալիզմի շրջանն է: Սոցիալիզմի ժամանակ արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականության վերացում. դասակարգերի և դասակարգային տարբերությունների վերջնացում. միասնական պլանային տնտեսության կազմակերպում: Սոցիալիզմը կոմունիզմից տարբերվում է արտադրողական ուժերի զարգացման աստիճանով և մեթոդներով: Առաջինում սոցիալիզմի ժամանակ յուրաքանչյուրն ուտանում է ըստ իր աշխատանքի: Սոցիալիզմի ժամանակ դեռ պահպանվում է պետական իշխանությունը:

VIII. ՊԱՅԳԱՐ ԱՆԴԱՍԱԿԱՐԳ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

30. ԽՍՀՄ Իսկյոխել է սոցիալիզմի շրջանը: Արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականության վերացում արդյունաբերության մեջ և գյուղատնտեսության ճնշող մասի մեջ: «Ով—ում»-ի խնդրի վերջնական լուծումը հոգուտ սոցիալիզմի: Շահագործման վերացումը մեր սոցիալիստական ձեռնարկություններում: Պլանային տնտեսություն, ճգնաժամերի վերացում: Աշխատանքի արտադրողականության չտեսնված աճ, գիտության, տեխնիկայի զարգացում: Հիմնականում գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման ավարտում: 2-րդ հնդամյակում անդասակարգ սոցիալիստական հասարակություն կառուցելու խնդիրը: Այս բոլորը կատարվում է դասակարգային սրված պայքարի պայմաններում:

31. Սոցիալիզմի ուղին անցնում է պրոլետարիատի դիկտատուրայի վրայով: Առանց պրոլետարական հեղափոխության ու պրոլետարիատի դիկտատուրայի անհնար է բուրժուազիայի տապալումը, նրա դիմադրության հաղթահարումը և նոր հասարակության կառուցումը:

Գ. ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ, — ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻՆ ԱՆՑՆԵԼՈՒ ԱՆՅՈՂԻԿ ԵՐՁԱՆ

IX. ՈՒՍՄՈՒՆԻՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

32. Մաքս, Էնգելս, Լենին, Ստալինը պետութեան մասին: Պետութեան առաջացման պատմական պայմանները: Նախնական անդամակարգ հասարակութեան մեջ պետութեան բացակայութիւնը: Պետութեան ելութիւնը և փուլեցիւթները: Պետութեան զանազան պատմական տիպերը (ստրկատիրական, ֆեոդալական, բուրժուական): Անցողիկ շրջանի պետութիւն՝ պրոլետարիատի դիկտատուրա: Պրոլետարական պետութեան սկզբունքային տարբերութիւնը մինչ այդ դոյութիւն ունեցող պետութիւններից:

X. ԲՈՒՐՃՈՒԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵՈՒՆ

33. Սոցիալ-փաշիստներն իշխանութեան գլուխ: Սոցիալ ֆաշիստների՝ առանց պրոլետարական հեղափոխութեան ու պրոլետարիատի դիկտատուրայի սոցիալիզմ կառուցելու տեսակետը վորպես բանվորներին խաբելու և բուրժուական իրավակարգը պահպանելու միջոց: Այդ ենցույց տալիս և այն ընդորդեալքերը, յերբ սոցիալ ֆաշիստներն իրենք են կանգնում բուրժուական կառավարութիւնների գլուխը:

34. Կապիտալիստական յերկրներում դեմոկրատական ազատութիւնները մասսաներին խաբելու գործիք են հանդիսանում: Բուրժուազիայի խաբեբայութիւնը վերդասակարգային պետութեան, դեմոկրատիայի մասին: Կապիտալիստական յերկրներում դոյութիւն ունի միայն բուրժուազիայի դիկտատուրան. այդտեղ աշխատավորութեան համար իրական հաւասարութեան ու ազատութեան անհնարինութիւնը: Բուրժուական «ազատութիւնների» ֆիկտիվ լինելն աշխատավորութեան համար:

35. Բուրժուազիայի դիկտատուրայի բացահայտ ձևը՝ ֆաշիզմը: Կապիտալիստական հակապետութիւնների և դասակարգային պայքարի սրման հետ «դեմոկրատիայի» փոխաբերումը բուրժուազիայի բացահայտ,

Ֆաշիստական դիկտատուրայով: Սոց. ֆաշիստների ո-
ժանդակութունը ֆաշիզմի առաջացմանը ու ամբողջա-
մանը:

XI. ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

36. Պրոլետարիատի դիկտատուրան վերապես անցողիկ
շրջանի պետութիւն: Պրոլետարական հեղափոխութեան
խնդիրն է վոչ միայն իշխանութեան գրավումը բանվոր
դասակարգի կողմից, այլ և պրոլետարիատի դիկտա-
տուրա հաստատելով կոտրել շահագործող բուրժուա-
զիայի դիմադրութիւնը և ձեռնարկել անդասակարգ հա-
սարակարգի կառուցման:

37. Պրոլետարիատի դիկտատուրայի յերեք հիմնա-
կան կողմերը. ա) շահագործողների և նրանց դիմա-
դրութեան ճնշումը. յերկրի պաշտպանութիւնը. բ) դա-
շինք շահագործող աշխատավորական մասսայի հետ,
նրանց դեկավարումը և ներգրավումը սոց. շինարարու-
թեան գործին. գ) սոց. հասարակութեան կառուցում,
դասակարգերի վերացում: Այս բոլորի համար ամուր
պետական ապարատի անհրաժեշտութիւնը:

38. Պրոլետարիատի դիկտատուրայի պետական ա-
պարատը: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան ժամանակ
բանվոր դասակարգի կողմից առաջին հերթին ցարական
Ռուսաստանի պետական ապարատի վոչնչացումը և ի
դեմս խորհուրդների՝ պրոլետարական պետութիւն
ստեղծելը: Հին պետական ապարատի փոխարեն իր պետա-
կան ապարատի և նրա տարբեր որդանների ստեղծումը:
Բանկերի, խոշոր ձեռնարկութիւնների, յերկաթուղու,
հողի ազգայնացում: Կուլտուրական հիմնարկների ան-
ցումը պրոլետարական պետութեան ձեռքը:

39. Պրոլետարիատի դիկտատուրայի բարձրագույն
սկզբունքը, դա գյուղացիութեան հետ դաշինքի պահպա-
նումն է: Բացի պրոլետարիատից նաև գյուղացիութիւնն
է շահագորդուած սոցիալիզմի կառուցմամբ, վորը միայն
նրան կարող է ազատել շահագործումից: Բանվոր դասա-
կարգի հեգեմոնիայի խնդիրը: Բանվոր դասակարգի և
գյուղացիութեան դաշինքի անհրաժեշտութիւնը (բան-

վոր դասակարգի ղեկավարությամբ) սոցիալիզմի կառուցման համար: Բանվոր դասակարգի տարրեր վերաբերմունքը դեպի գյուղացիության տարրեր շերտերը (կուլակներ, միջակներ, չքավորներ): Գյուղացիության հետ դաշինքի և դեպի նրա տարրեր շերտերը պրոլետարիատի վերաբերմունքի խնդիրը հեղափոխության և սոցիալիստական շինարարության տարրեր ետապնեցում:

40. Պայքար լենինյան ֆալսեֆականության համար գյուղացիության հարցում: Կոլտնտեսական կարգերի հաղթանակը վորպես ապացույց գյուղացիության վերաբերմամբ ունեցած լենինյան քաղաքականության ճշտության: Տրոցկիզմը գյուղացիության խնդրում: Կուսակցության պայքարը դրա դեմ և հակահեղափոխական տրոցկիզմի ջախջախումը: «Ձախ» ոտորադնիստների տեսակետները գյուղացիության նկատմամբ: Աջ ուղորտունիստները և գյուղացիության հետ դաշինքի խնդիրը: Կուսակցության պայքարը դրանց դեմ և կուսակցության գլխավոր գծի հաղթանակը:

XII. ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԸ.

41. Խորհուրդները պետության նոր տիպ: Հոկտեմբերյան հեղափոխության հետևանքով Խորհրդային իշխանության՝ պրոլետարական դեկտատուրայի սահմանում: Խորհրդային իշխանության ելությունը: Խորհուրդները վորպես միլիոնավոր մասսաների ընտրական որդաններ:

42. Խորհրդային դեմոկրատիա: Խորհրդային իշխանությունը վորպես ամենալրիվ դեմոկրատիա, աշխատավորության, հասարակության ճնշող մեծամասնության դեմոկրատիա: Աշխատավորների համար յերկրի կառավարմանը մասնակցելու ամեն մի սահմանափակման վերացում: Կանանց և տղամարդկանց, բոլոր ազգությունների աշխատավորների կատարյալ իրավահավասարություն: Շահագործողների իրավազրկություն:

43. Ինչպես է կառուցված Խորհրդային պետությունը: Խորհրդային իշխանության ստորին բջիջը, — քաղխորհուրդ, գյուղխորհուրդ, խորհուրդների համագու-

և կուտուրապէս հետամնաց ազգություններին ցույց տրվող ոգնությունը՝ վերացնելու իրենց հետամնացությունը: Նախկին հետամնաց շրջանների և ազգությունների տնտեսական և կուտուրական վերելքը:

48. Պայքար Լեւինյան ազգային քաղաքականութեան համար: Աղգային քաղաքականութեան յերկու կարգի թեքում՝ մեծապետական շովինիզմ և տեղական նացիոնալիզմ: Գլխավոր վտանգը՝ մեծապետական շովինիզմը: Անողորք պայքար այդ յերկու թեքումների դեմ:

XIV. ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱՆՈՒՄ

49. Արդյունաբերություն: Մեր նվաճումներն առաջին հնգամյակում: Գոյութիւն ունեցող և նոր կառուցվող ձեռնարկությունների յուրացումը հանդիսանում է յերկրորդ հնգամյակի կարեւորագույն խնդիրը: Աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման և ինքնարժեքի իջեցման, արտադրանքի վորակի բարձրացման խնդիրները: ԽՍՀՄ-ի տնտեսական կատարյալ անկախութեան ապահովումը կապիտալիստական յերկրներից: Մեր ժողովրդական տնտեսութեան տեխնիկական վերակառուցման ավարտումը: Այս բոլոր խնդիրների հաջող լուծման համար ընկ. Ստալինի պատմական ցուցումների կատարումը: Սոցիալիզմի և հարվածայնութեան ծավալումը: Բանվորների կուտուր-կենցաղային սպասարկման բարելավումը:

50. Գյուղատնտեսություն: Գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման բնագավառում առաջին հնգամյակում ունեցած մեր նվաճումները: Այժմ հիմնական խնդիրը, — դա կոլտնտեսությունների քաղաքական, կազմակերպչական-տնտեսական ամրացումն է: Դառնակարգային թշնամու, կուլակի պայքարի նոր ձևերը. կոլտնտեսություններն իրապէս բուլճարիկյան դարձնելու խնդիրը: Աշխատանքի կազմակերպումը, աշխատանքի դիսցիպլինան ամրացնելու միջոցառումները: Բերքատվութեան բարձրացման պրոբլեմը և ազրոտեխնիկական միջոցառումներ: Բոլոր կոլտնտեսականներին

մարները և նրանց ֆունկցիաները: Գործադիր կոմիտե-
ներ: Տեղական իշխանություններ: Ինքնավար հանրա-
պետություններ: Խորհուրդների հանրապետական համա-
կուսարներ և կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեներ:
Կենտրոնական ֆունկցիաները: ԽՍՀՄ և նրա մեջ
մտնող միութենական հանրապետությունները: ԽՍՀՄ-ի
իշխանության բարձրագույն օրգանը՝ Խորհուրդների
համագումարը: ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական բաղկացած է
Միութենական խորհրդից և Ազգությունների խորհրդից:
ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Ժողովրդական կոմիսարիատ-
ներ՝ ա) միութենական, բ) միացյալ կամ դիրեկտիվ:

45. Կուսակցությունը և բանվոր դասակարգի մյուս
կազմակերպությունները պրոլետարիատի դիկտատուրա-
յի սխիստեմում: Բանվոր դասակարգի կողմից իր դիկտա-
տուրայի իրացումը մի շարք կազմակերպությունների՝
շարժիչ փոկերի միջոցով.—խորհուրդներ, պրոֆմիու-
թյուն, կոոպերացիա, կոմսոմոլ և այլն. դրանցից յու-
րաքանչյուրի տեղը և դերը: Կուսակցությունը բանվոր
դասակարգի ավանդարդը, միացնում և ղեկավարում է
դրանց բոլորի աշխատանքը:

ХIII. ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ՅԵՐԿՐԻ ԱՋ- ԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

46. Պրոլետարիատի դիկտատուրան վերջ է տվել
ժողովուրդների անհավասարությանը: Բուրժուական
պետության և պրոլետարական պետության ազգային
քաղաքականության սկզբունքային խոր տարբերությու-
նը: Միայն պրոլետարական դիկտատուրան կարող է վերջ
տալ ժողովուրդների անհավասարության: Ցարական
Ռուսաստանի ազգային քաղաքականությունը և ազգա-
յին հալածանքները: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը
և այդ բոլորին վերջ տալը:

47. Խորհրդային իշխանությունը փոխել է ազգային
ընդամենների դեմքը: Վոչ միայն հավասարություն հա-
տարարել բոլոր ժողովրդների համար, այլ և իրապես
հնարավորություններ ստեղծել այդպիսի՝ տնտեսական,
կուլտուրական հավասարության համար: Տնտեսապես

53. Կուսակցութիւնը բանվոր դասակարգի կազմակերպիչ: Բուրժուազիայի դեմ պայքարելու համար բանվոր դասակարգի կազմակերպվածութեան անհրաժեշտութիւնը: Բանվոր դասակարգի կազմակերպվածութեան անհրաժեշտութիւնը պրոլետարիատի դիկտատուրայի, սոցիալիզմի կառուցման պայմաններում:

54. Կուսակցութիւնը պրոլետարիատի մարտական շտաբը, պրոլետարիատի պայքարը ղեկավարելու համար:

55. Կուսակցութիւնը դասակարգային կազմակերպութեան բարձրագոյնն է: Պրոլետարիատի մաստայական կազմակերպութիւնների բազմաթիւ ձևեր և դրանց անեկիքները: Կուսակցութեան անհրաժեշտութիւնը դրանց բոլորի աշխատանքը կենտրոնացնելու և ղեկավարելու համար:

56. Կուսակցութիւնը պրոլետարիատի դիկտատուրայի գեմֆ: Կուսակցութեան անհրաժեշտութիւնը բանվոր դասակարգի կողմից իշխանութիւնը զբաղելու, այն իր ձեռքում պահելու, ամրացնելու և սոցիալիզմ կառուցելու համար:

57. Կուսակցութեան ինֆնուրայնութիւնը և դասակարգային անհաշտութիւնը: Բանվորական կուսակցութիւնը պետք է լինի քաղաքականապես միանգամայն ինքնուրույն և դասակարգորեն անհաշտ զեպի բուրժուազիան:

58. Կուսակցութեան միասնականութիւնը: Պրոլետարիատի, մորպես դասակարգի, և նրա շահերի միասնութիւնը: Այդ դասակարգը կարող է ունենալ իրապես միայն մի հեղափոխական կուսակցութիւն—կոմունիստական կուսակցութիւն: Իրապես զադախարական և կազմակերպչական միասնութիւն: Անողոք պայքար ամեն տեսակ թեքումների և ֆրակցիականութեան դեմ:

59. Յերկաթյա կարգապահութիւն և ինֆնաֆնադատութիւն: Միասնական գործողութեան, դիսցիպլինայի անհրաժեշտութիւնը: Գիտակցական դիսցիպլինա, կամավոր յենթարկում: Բոլշևիկյան ինքնաքննադատութեան անհրաժեշտութիւնը:

60. Ովքեր կարող են լինել կուսակցութեան անդամ: Կուսակցութեան անդամ կարող են լինել միայն աշխատավորները: Աշխատավորութեան տարբեր շերտերից կուսակցութեան մեջ ընդունելու պայմանները (բանվորներ, կոլտնտեսականներ, մենատնտես գյուղացիներ, ծառայողներ և այլն) և դրա նշանակութիւնը կուսակցութեան կազմի պրոլետարական խավի տեսակարար կշիռը պահպանելու և ուժեղացնելու համար:

61. Կուսակցութեան կազմակերպչական կառուցվածքը: Կուսակցութեան կառուցվածքի հիմնական սկզբունքը՝ դեմոկրատական ցենտրալիզմը: Կուսակցական կազմակերպութեան հիմքը հանդիսանում է կուսակցական բջիջը. դրա կառուցման արտադրական սկզբունքը: Բջիջի բյուրոն, քարտուղարը: Դրանց ֆունկցիաները: Կուսանդամավճար: Բոլոր կուսանդամների և կուսկազմակերպութիւնների համար պարտադիր խստագույն կուսակցական դիսցիպլինան: Կուսակցութեան բարձրագույն մարմինը հանդիսանում է Կուսակցութեան Համամիութենական Համագումարը: Համամիութենական կուսակցական կոնֆերենցիա: Համ Կ(բ)Կ Կենտկոմի պլենումներ: Փաղբյուրո, Կազմբյուրո, Քարտուղարութիւն: Գլխավոր քարտուղար: Առանձին հանրապետութիւնների կուսակցական կազմակերպութիւնները՝ ազգային կոմունիստական կուսակցութիւններ (Ուկրաինայի, Վրաստանի, Հայաստանի և այլն): Այդ կազմակերպութիւնների Կենտրոնական Կոմիտեները: Յերկրային, մարդային, շրջանային կուսակցական կազմակերպութիւնները նրանց կոմիտեները: Այդ կոմիտեների բյուրոները և քարտուղարները:

XVI. ՊԱՅՔԱՐ ՅԵՐԿՈՒ ՃԱԿԱՏԻ ՎՐԱ

62. Տարաձայնութիւնների աղբյուրը կուսակցութեան մեջ: Մեր կուսակցութիւնն աճել ու ամրացել է բանվորական շարժման մեջ հանդես յեկող ամեն տեսակ բուրժուական, մանր-բուրժուական, ոպորտունիստական հոսանքների, թեքումների դեմ պայքարելու մեջ: Այդ հոսանքների, թեքումների սոցիալական արմատները

բուրժուական յերկրներում և մեզ մոտ: Այդ հոսանքների և թեքումների դեմ հետևողական անհաշտ մարքս-լենինյան պայքարի անհրաժեշտությունը:

63. Խնչպիսի բշխամիների դեմ պայքարելով ե անել ու ամրացել բոլշևիզմը: Պայքար մենչևիկների դեմ, աջ սպորտունիստների դեմ: Կուսակցության յերկրորդ համագումարում բոլշևիկների անջատումը մենչևիկներից: Մենչևիկների գլխավոր տարածայնությունները բոլշևիկներից կուսակցության կառուցման և անդամության խնդրում, 1905 թ. հեղափոխության բնույթի և շարժող ուժերի մասին, 1905 թ. հեղափոխությունից հետո հեղափոխությունը վերջացած համարելը և անլեզալ կուսակցության անհրաժեշտության ժխտումը. իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ մենչևիկներն իմպեր.պատերազմի պաշտպաններ: 1917 թ. փետրվարյան հեղափոխությունը. մենչևիկները բուրժուադիալի հետ ընդդեմ բանվորների կողմից իշխանությունը գրավելուն: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և մենչևիկների պայքարը պրոլետարիատի դիկտատուրայի դեմ: Բոլշևիկների տեական անհաշտ պայքարը մենչևիկների դեմ: Բանվորական շարժման մեջ բոլշևիզմի մյուս թշնամին, վորի դեմ պայքարել ու ամրացել ե բոլշևիզմը, դա մանր բուրժուակա և հեղափոխականությունն ե: Այս հոսանքի գլխավոր արտահայտիչները՝ ալապես կոչված «սոցիալիստ հեղափոխականները»: Պրոլետարիատի առաջատար հեղափոխական դերի ժխտումը «եսերների» կողմից: Անհատական տեռորի ներանց ուսմունքը և քաղաքականությունը: Բոլշևիկների տեական և համառ պայքարն «եսերների» դեմ, վորալես «ձախ» բուրժուական կուսակցության: Հեղափոխությունը և եսերները. — փետրվարյան հեղափոխությունից հետո եսերները բուրժուական կառավարության անդամներ: Պյուղացիական ասպտամբությունների ճշնշում. իմպերիալիստական պատերազմի շարունակություն. հեղափոխական բանվորների, գյուղացիների, հեղափոխական կազմակերպությունների հալածանք: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո «եսերները» զենքը ձեռքերին պայքարում են Խորհրդային իշխանու-

թյան դեմ: «Եսերները» ԽՍՀՄ-ի դեմ կազմակերպվող ինտերվենցիայի ակտիվ մասնակիցներ:

64. Պայքար տրոցկիզմի դեմ; Բուլճարիկների համառ պայքարը տրոցկիզմի դեմ: Տրոցկիստները վորպես մենչևիկյան կուսակցության մի ֆրակցիա, հիմնականում մենչևիկյան հայացքներով: Տրոցկիստների ցենսուրիզմը— Տրոցկու յերկարատև պայքարը Լենինի և բուլճարիկների դեմ: 1903—4 թվ. Տրոցկին մենչևիկների հետ բուլճարիկների դեմ: 1905 թ. հեղափոխության ժամանակ իր «ձախ» ֆրակցիայի տակ փաստորեն մենչևիկյան հայացքների պաշտպանութուն: Ռեակցիայի տարիներին Տրոցկին մենչևիկների հետ բուլճարիկների դեմ: 1912 թ. ոգոստոսյան հակաբուլճարիկյան բլոկի կազմակերպումը: Իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ նրա ըստ ելուցյան մենչևիկյան դիրքը: 1917 թ. հեղափոխության ակիքը նրան մղում է դեպի բուլճարիկյան կուսակցութիւնը, սակայն կուսակցության մեջ նա պահպանում է մենչևիկյան հայացքներ, վորոնք բացահայտ կերպով հանդես են գալիս 1923 թ.: 1926/27 թ. նա միացյալ ոպոզիցիայի առաջնորդ: Կուսակցության դեմ պայքարը Տրոցկուն հասցնում է հակահեղափոխական բանակը: Տրոցկիզմը հակահեղափոխական բուրժուազիայի առաջավոր ջոկատ: Տրոցկիզմի հիմնական դժեք.— մի յերկրում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորության ժխտումը, աշխատավորական դյուղացիական մասսաներին սոցիալիստական շինարարության մեջ ներդրավելու հնարավորության ժխտումը, կուսակցության մեջ յերկաթյա դիսցիպլինայի անհրաժեշտության ժխտումը: Վերականգման շրջանում «գերինդուստրացման» նրանց պահանջը: Սոցիալիստական վերակառուցման ժամանակ ինդուստրացման արագ տեմպերին հակառակ լինելը: 1926 թ. տրոցկիստների միանալը ալալես կոչված «նոր ոպոզիցիայի» հետ: Միացյալ ոպոզիցիայի տրոցկիստական պրանսիորումը. 1926—27 թ. կուլակի վրա հարձակման նրանց ծրագիրը: Հետագայում նրանք դեմ են կուլաիւթյան, վորպես դասակարգի, վերացման քաղաքանությանը: Միացյալ ոպոզիցիան ընկնում է հակահեղափոխության դիրքը: Կուսակցութիւնը ջախջախում

և ուղղիցիան: Տրոցկիստները շարունակում են հակահեղափոխական աշխատանքը: Տրոցկու արտաքսումն ՍՍՀՄ-ի սահմաններից դուրս:

65. Պայքար «ձախ» քեֆման դեմ: Տրոցկիզմի ջախջախմանը հետո կուսակցութեան մեջ «ձախ» ուղորտունիստական տարրերի պահպանվելը: Դրա սոցիալական արմատները: «Ձախ» թեքման ելուցիւնը, — առաջ վազել կտրվել մասսաներից, վարչարարութիւն, տրոցկիստական վերաբերմունք դեպի միջակ գյուղացին. կոլեկտիվացում հարկադրական միջոցներով, արտելային ձևի վրայից թռչել: Սորհրդային առևտրի և փողի լիկվիդացիան համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում: Ձախ թեքման մանր-բուրժուական սոցիալական արմատները: Կուսակցութեան պայքարը «ձախ» թեքման դեմ:

66. Պայքար աջ քեֆման դեմ: Աջերը դեմ սոցիալիզմի կառուցման բոլշևիկյան տեմպերին, դրանով փաստորեն դեմ սոցիալիզմի կառուցման: Աջերը դեմ ինդուստրացման քաղաքականութեան, գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման. անգամ կուլակային տնտեսութիւնների զարգացման ոժանդակում: Աջերը դեմ են կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման, նրանց բոլշևիկացման: Նրանք դեմ են կապիտալիստական մնացորդների դեմ վճռական պայքար տանելուն: Աջ վտանգը վորպես մեր շրջանի գլխավոր վտանգ և կուսակցութեան վճռական պայքարը նրա դեմ:

67. Պայքարը յերկու ֆաէկտի վրա շարունակվում է: Աջ և «ձախ» որպորտունիստների ջախջախումից հետո ել նրանց պայքարը կուսակցութեան դեմ ծածկված ձևով շարունակվում է: Այդ թեքումների դեմ կուսակցութեան պայքարի անհրաժեշտութիւնը: Սիբցով-Լոմինաձեյի աջ-ձախ բլոկը, նրա բնույթը և աշխատանքները. այդ բլոկի ջախջախումը 1930 թվին: Ռյուտինի ընդհատակյա հակահեղափոխական խմբակի հայտնաբերումը և ջախջախումը 1932թ.: Եյսմոնդ-Տոմաշև-Սլոմիրնովի հակակուսակցական խմբակի հայտնաբերումը և ջախջախումը 1933թ.: հունվարին: Աջ ուղորտունիստ-

ները դասակարգային պայքարի «մարման» տեսութիւնը: Դրա սխալը: Դասակարգային պայքարի ավելի սրբ վելն առանձին ճակատամասերում: Դասակարգային թշնամու և մեր կուսակցութեան ներսը նրա ազենտուրիայի, աջ և «ձախ» թեքումների դեմ անողոք պայքարի անհրաժեշտութիւնը:

XVII. ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼ

68. ՀԱՄԿ(Բ)Կ և Կոմիւնտերն: ԽՍՀՄ-ի պրոլետարիատի մի մասը, ՀԱՄԿ(Բ)Կ Համաշխարհային Կոմունիստական ինտերնացիոնալում, վորպես նրա ամենահին, բազմանդամ, հեղափոխական պայքարում ամենից փորձված և արդեն իր դիկտատուրան հաստատած մի ջոկատ: Մեր և միջազգային պրոլետարիատի փոխադարձ պարտավորութիւններն ու ոժանդակութիւնը՝ համաշխարհային հեղափոխութեան հաղթանակի ապահովման գործում: Յերկու սխտեմների՝ կապիտալիզմի և սոցիալիզմի պայքարը, վերջինիս առավելութիւնները: Այդ պայքարում մեր հաղթանակն ապահովելու համար ԽՍՀՄ-ի և կապիտալիստական յերկրների պրոլետարիատների անելիքները:

69. Կոմիւնտերնի նպատակները և խնդիրները: Կոմունիստական կուսակցութիւնների խնդիրները բուրժուական յերկրներում: Կոմունիստական ինտերնացիոնալի վերջնական նպատակը կապիտալիստական հասարակութեան փոխարինումն ե կոմունիստական հասարակութեամբ: ԽՍՀՄ-ի գոյութեան և նրա նվաճումների նշանակութիւնը համաշխարհային հեղափոխութեան ու կոմունիզմի համար և միջազգային պրոլետարիատի պարտավորութիւնները ԽՍՀՄ-ի նկատմամբ: Նրանց խնդիրները կապիտալիստական յերկրներում:

70. Ինչպես ե կառուցված Կոմիւնտերնը: Կապիտալիստական յերկրների կոմունիստական կուսակցութիւնների կառուցման սկզբունքը նույնն ե, ինչ վոր ՀԱՄԿ(Բ)Կ: Կուսակցութեան կազմակերպութեան հիմքը, բջիջն ե: Կոմիւնտերնը վորպես վողջ աշխարհի բանվորութեան միասնական կուսակցական կազմակերպու-

թյուն: Առանձին յերկրների կուսակցական կազմակերպությունները հաղթանակում են Կոմինտերնի սեկցիաները: Կոմինտերնի գերագույն որդանը հանդիսանում է Համաշխարհային կոնգրեսը, իսկ կոնգրեսների միջև՝ այդտեղ ընտրվող Գործադիր Կոմիտեն: Գործադիր Կոմիտեյի նախագահությունը: Դրանց բոլորի Ֆունկցիաները և խնդիրները:

71 Կոմիստերնի պայքարը համաշխարհային Հոկտեմբերի համար: Ներկա միջազգային դրուժյունը և Կոմինտերնի դժվարին ու պատասխանատու խնդիրները: Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի սրում: Բանվորների դրուժյան վատթարացում: Դասակարգային սլայքարի սրում: Մի կողմից հեղափոխական վերելք, մյուս կողմից Փաշիստական դիկտատուրայի ու ժեղացում: Հակասությունների սրումն իմպերալիստական և դադութային յերկրների միջև: Հակասությունների սրումն իմպերալիստական յերկրների և իՍՄ-ի միջև: Ինտերվենցիայի վտանգի ու ժեղացում: Վերջին հակասությունը, վորպես գլխավոր և հիմնական:

Բուրժուական յերկրների կոմունիստական կուսակցությունների հիմնական խնդիրները— պայքար բանվոր դասակարգի մեծամասնության համար. պայքար կապիտալի հարձակման դեմ և պրոլետարիատի հակահարձակման կազմակերպումը: Պայքար բուրժուական դիկտատուրայի բոլոր ձևերի և արտահայտությունների դեմ: Պայքար իմպերիալիստական պատերազմների և իՍՄ-ի դեմ կազմակերպվող ռազմական ինտերվենցիայի դեմ: Աշխատավոր գյուղացիության մասսաների դրավման խնդիրը: Կոմ. կուսակցությունները պետք է իրենց կողմը դրավեն բանվոր դասակարգի մեծամասնությունը, բանվորներին կազմակերպեն պրոլետարական հեղափոխության, պրոլետարիատի դիկտատուրայի լողունդների շուրջը և մասսաներն առաջնորդեն դեպի կապիտալիզմը կործանելու և անդասակարգ հասարակություն կառուցելու գործը:

A 23759

ԳԻՆԸ 75 ԿՈՊ.

154.

Программа
Средней школы
по обществоведению
5—6 группы

ԴՌՅ ՏՏՐ Արմենի, Զրիվան, 1988 ՎԱԸ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

